

350

Gener 2012 • revista mensual
Any 32è • PVP 3,00 €
edita Fundació Roca i Galès

cooperació

CATALANA

A recer del cooperativisme

Les nostres cooperatives: **Xarxa Gedi SCCL: el canvi de xip.**

Entrevista: **Jaume Cambra Sánchez, apicultor.**

ISSN 1133-8415

9 771133 841150

*Referent
Cooperatiu Català en
Prevençió de Riscos
Laborals*

*Nou servei
Vigilància
de la Salut*

*Totes les especialitats
preventives.
A tot Catalunya*

SePrA
servei de prevenció

www.sepra.cat

T. 93 457 41 45
Trinxant 98-100, 08026 Barcelona sepra@sepra.es

Servei de Prevenció Aliè acreditat en totes les especialitats (SP-063-B)

ASSIGEM
SERVEIS EMPRESARIALS

Assessorament i gestió integral especialitzada en
COOPERATIVES, FUNDACIONS
i ENTITATS NO LUCRATIVES

- Comptabilitat, aplicació Pla Comptable, seccions, tancament, Comptes Anuals.
- Obligacions tributàries, Declaracions periòdiques, Impost Societats, Requeriments, Inspeccions, etc.
- Nòmines, Seguretat social, problemàtica laboral, sancions, acomiadaments, etc.
- Temes socials, Assemblees, seccions, constitució i canvis en òrgans d'administració, mediació en situacions conflictives, etc.
- Temes jurídics, contractes, adaptació estatuts, revisió de la gestió tributària, regularització Registres: Cooperatives, Propietat, etc.

PROTECCIÓ DE DADES, Document de Seguretat, inscripció Agència Protecció de Dades

ASSIGEM Serveis Empresarials, Socl
Girona, 38, 1r 2a - 08010 Barcelona
Tel. 932 652 285 - Fax 932 325 613

“ un servei jurídic compromès i de qualitat ”

Col·lectiu Ronda
ASSESSORIA JURÍDICA LABORAL ECONÒMICA SOCIAL

Barcelona - Cerdanyola - Granollers
Mataró - Mollet del Vallès - Rubí
despatxos associats:
Girona - Lleida - Tarragona - Tortosa - Vilafranca del P.

www.cronda.coop
crondaweb@cronda.coop

Cooperativisme i economia social

- Assessorament integral a cooperatives, associacions, fundacions i altres entitats d'economia social · Autoocupació i plans d'empresa · Consultoria i auditoria · Mediació en conflictes societaris

Drets de les persones i els col·lectius

- Dret civil, penal i administratiu · Dret de família · Separacions, divorcis · Danys i perjudicis · Accidents de circulació i de treball · Arrendaments · Dret fiscal · Habitatge, urbanisme i medi ambient · Estrangeria · Violència de gènere

Defensa dels treballadors/es

- Assessorament laboral i Seguretat Social · Acomiadaments · Reclamacions · Dret sindical · Regulació d'ocupació · Negociació col·lectiva · Pensions · Accidents i prevenció de riscos laborals · Malalties professionals · Plans de pensions

SUMARI

4 / TORNAVEU

Hans Jonker, Director de Codroper Sccl.

5 / EDITORIAL

A recer del cooperativisme.

6 / EL NOSTRE MÓN**9 / COOPERATIVES DE CATALUNYA**

Assemblea General de l'Aliança Cooperativa Internacional.

Confederació de Cooperatives de Catalunya

10 / LES NOSTRES COOPERATIVES

Xarxa Gedi SCCL: el canvi de xip, el potencial del node.

David Fernández

Reportatge obre la xarxa cooperativa multisectorial, no centralitzada i asimètrica dedicada a activitats tan diverses com els serveis d'atenció a les persones, els serveis de gestió alimentària o d'enginyeria i construcció. Avui aplega més de cinc-centes persones connectades en onze nodes socioeconòmics.

13 / ÍNDEX 2011

Cooperació Catalana. Índex per matèries de gener a desembre de 2011.

17 / ENTREVISTA

Jaume Cambra Sánchez, apicultor.

Montse Pallarès

Li demanem sobre l'apicultura ecològica, les causes i efectes de la disminució del nombre d'abelles, la incidència dels cultius transgènics i les ones electromagnètiques en les abelles; i, finalment per les mesures preventives i el futur de les abelles i de l'apicultura.

20 / PREMIS FRG 2011 - 1R PREMI APB

Les dones sàvies.

Marta Lacruz i Sobré

L'article guanyador del Premi Albert Pérez-bastardas 2011 medita sobre

l'objectiu i el futur de l'educació ambiental a partir de les reflexions personals, íntimes i vitals de l'auto-ora inspirades en les trementinaires, dones sabies gran coneixedores de l'entorn natural on vivien.

25 / PENSEM-HI

Catalunya era un altre món.

Santos Hernández

26 / RESSENYA

La Querosenca

Carles Puigferrat i Oliva

27 / BIBLIOTECA

Retalls

Elisenda Dunyó

CRÈDITS

Editora Fundació Roca i Galès **Redacció i Administració** Aragó, 281, 1r 1a 08009 Barcelona Tel. 93 215 48 70 - Fax 93 487 32 83 - cc@rocagales.org - www.rocagales.org **Coordinació** Agnès Giner. **Consell de Redacció** Josep Busquets, Miquel Corna, Núria Esteve, Raimon Gassiot, Agnès Giner, Joan Josep González, Ma. Lluïsa Navarro, Joseba Polanco i Esteve Puigferrat. Els autors són responsables dels articles signats. Ni la direcció de la revista ni els editors comparteixen per força les opinions que puguin reflectir els textos aquí inscrits. **Foto portada:** Fanalet © Stefan Körber - Fotolia. **Disseny, maquetació i impressió** El Tinter, SAL (empresa certificada EMAS) **Dipòsit legal** B-22.283/80 I.S.S.N. 1133-8415.

Aquesta revista ha estat impresa sobre paper certificat FSC® i amb tintes provinents d'olis vegetals

Amb el suport de:

Un parell de preguntes (que en són tres) a Hans Jonker (Utrecht, Països Baixos, 1964), Director de Codroper SCCL

1

Què et sembla atractiu del cooperativisme?

La riquesa d'opinions i idees, els diversos punts de vista i la creativitat col·lectiva. Em sembla molt atractiva aquesta mena d'empresa. Crec que també la distribució del risc, l'esforç i els interessos comuns és una clau en l'èxit de les cooperatives. Penso que les cooperatives poden ser més resistents a la crisi perquè poden crear estructures molt flexibles. També l'intercanvi d'opinions obert amb socis/clientes és un valor afegit. Obtenim informació sobre temes que un client normal no et deixa copsar. Per això crec que tenim una comprensió més profunda de les tendències en el mercat.

2

Què no et convenç del cooperativisme?

La separació entre la gestió i el consell ha de ser molt ben definida i clara perquè, si no, l'empresa perd capacitat de reaccionar i d'adaptar-se als canvis. Em sembla que en la Llei de cooperatives falta especificar més detalladament les responsabilitats i obligacions dels diversos agents implicats. Si els consellers no tenen antecedents i experiència en la gestió de l'empresa, poden causar danys amb les seves decisions a l'empresa. La combinació de falta de formació i inexperiència pot ser fatal. Un altre aspecte la fidelitat dels socis. És molt difícil per a molts socis continuar sent fidels a la cooperativa, ja que sempre hi ha algú que té puntualment una millor oferta; i convèncer el soci del fet que cal treballar pel bé comú és molt difícil, i encara no hem trobat la fórmula màgica.

3

Com i quan vas sentir parlar per primera vegada del cooperativisme?

La meua primera experiència amb una cooperativa va ser treballant amb Codroper. Abans treballava en empreses internacionals. Sens dubte, al meu país, Holanda, hi han moltes cooperatives que funcionen molt bé; una de les millors és RABO Banco i el Boerenbond (Aliança Agricultura), que es dedica a la venda de bricolatge. Són dues empreses molt conegudes que han estat els meus punts de referència des que vaig entrar a treballar a Codroper.

A recer del cooperativisme

Arrenca el 2012, Any Internacional del Cooperativisme que es desenvoluparà sota el lema “Les cooperatives construeixen un món millor”, a través d’una forma de fer empresa diferent, desenvolupant la seva activitat econòmica centrada en la persona i en benefici de manera col·lectiva.

El model cooperatiu incentiva les persones a ser protagonistes en la solució dels seus problemes de manera col·lectiva i orienta la societat cap un context econòmic, polític i social basat en la cooperació, diferent del que avui predomina.

L’any que hem deixat enrere ha tornat a demostrar que les empreses cooperatives estan més ben posicionades davant la crisi i que adopten mesures més efectives i creatives per limitat la pèrdua de llocs de treball i el tancant. A recer del cooperativisme trobem experiències creatives i innovadores com el de la xarxa Gedi, un model intercooperatiu de suport mutu compartit i reciprocitat cooperativa de futur.

A recer del cooperativisme us desitgem un molt bon 2012 Any Internacional de les Cooperatives. ■

LA COBERTA/ Les empreses cooperatives construeixen un món millor, a l’escalf de la cooperació, a recer del cooperativisme.

Foto: Fanalet © Stefan Körber - Fotolia.

Presentació del llibre *Josep Castaño i Colomer*

El passat 30 de novembre amb la Sala Verdaguer de l'Ateneu Barcelonès plena a vessar, va tenir lloc l'acte de presentació del llibre: *Josep Castaño i Colomer. La responsabilitat i el compromís el portaren al cooperativisme (1931-2000)*, escrit per Pilar Porcel, i prologat per Jordi Pujol i Solel.

Al llarg de l'acte tingueren lloc les intervencions de Cristina Rimbau, membre del Consell Editorial Impuls a l'Acció Social, Rafael Hinojosa, Jordi Pujol, i l'autora del llibre, Pilar Porcel, que exposaren amb emotivitat vivències, anècdotes i records entranyables.

Tan per part de la taula com del públic assistent hi hagueren nombroses mostres de simpatia vers la muller i fills de Josep Castaño, presents a l'acte.

Entre els nombrosos assistents, representants de diferents àrees de govern de la Generalitat, tant de legislatures passades com de l'actual, del món del cooperativisme, de l'activisme cristià, etc. ■

Barcelona, la primera ciutat que dóna suport a 2012 Any Internacional de les Cooperatives

Barcelona es va convertir el passat 30 de novembre en la primera ciutat del món que va donar suport a les cooperatives com a model de desenvolupament social i econòmic amb una declaració oficial aprovada al Consell Plenari de l'Ajuntament amb els vots de tots els grups municipals.

La declaració es produí just a les portes de 2012 l'Any Internacional de les Cooperatives reconegut per les Nacions Unides amb el lema "les cooperatives ajuden a construir un món millor".

La declaració municipal, promoguda per la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya, destaca la importància de les cooperatives com a empreses sostenibles, basades en principis i propietat de les persones que en són membres. L'Ajuntament de Barcelona afirma que "en l'actual context econòmic i social, més que mai, són necessàries empreses que reuneixen els principis i els trets característics que demostren diàriament les cooperatives".

La declaració també afirma que les cooperatives són "empreses democràtiques que promouen l'ocupació estable i de qualitat, la responsabilitat social, l'arrelament al territori i la màxima implicació en el desenvolupament econòmic i social de totes les persones, incloent també els col·lectius més desfavorits".

A la ciutat de Barcelona més de 800 cooperatives hi desenvolupen la seva activitat empresarial des de tots els sectors d'activitat i amb un dinamisme i voluntat de permanència en el temps que es manifesta a tot el país on 4.807 cooperatives generen el 4,5% del PIB català. ■

L'oli d'oliva, en la prevenció del càncer de mama

Coincidint amb el Dia Internacional Contra el Càncer de Mama, la Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya va organitzar una jornada dirigida a consumidors per explicar la importància de l'oli d'oliva verge extra en la dieta i, més concretament, en la lluita i prevenció del càncer de mama.

Diversos estudis realitzats per la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) demostren com el consum continuat d'oli d'oliva verge extra frena el creixement del tumor per la seva riquesa en antioxidants i components bioactius. El doctor Eduard Escrich –investigador del grup Multidisciplinari del Departament de Biologia Cel·lular, Fisiologia i Immunologia de la Facultat de Medicina de la UAB– afirma que els estudis que realitza des de fa gairebé trenta anys demostren que el consum amb moderació d'oli verge extra al llarg de tota la vida provoca efectes preventius en relació amb el càncer de mama.

En finalitzar la sessió informativa, els assistents van gaudir d'un tast guiat de diversos olis d'oliva en què es van exposar les diferències entre les categories d'oli i, particularment, les característiques i els atributs dels olis verge extra produït per les cooperatives de Catalunya. ■

Celler el Masroig amplia les seves instal·lacions

Després de prop d'un any de treball, el passat 17 de desembre, la Cooperativa agrícola Celler el Masroig va inaugurar l'ampliació de les seves instal·lacions, una nova nau de 500m² destinada al procés final de l'elaboració del vi, l'embotellat.

L'acte compta amb l'assistència de l'Hble. Sr. Josep Maria Pelegrí, Conseller d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural, acompanyat pel Sr. Jordi Bort, director general de l'INCAVI i pel Sr. Antón Ballvé, director dels Serveis Territorials del DAAM a Tarragona.

Aquesta nova construcció permetrà al celler tenir l'equipament tècnic necessari per tal de ser més productius i competitius dins el sector vinícola i seguir avançant en el procés de transformació de la línia de negoci cap a la comercialització de vi embotellat amb Denominació d'Origen Montsant.

Celler el Masroig és un dels cellers més importants de la comarca del Priorat i el que aglutina més hectàrees -unes 500- de vinya pròpia, totes elles emparades dins la Denominació d'Origen Montsant. La seva producció se situa en uns 2,5 milions de kg de verema a l'any, majoritàriament de samsó i garnatxa negra.

La seva fundació es remunta a inicis del segle XX, concretament a l'any 1917. Avui el celler mira cap al futur amb la voluntat de continuar el camí de millora i de transformació iniciat en els darrers anys. Convertint la qualitat en segell distintiu dels seus vins i fent de la tradició una expressió d'identitat, el celler del segle XXI treballa per afermar dia a dia la confiança dels seus clients i per continuar essent un dels cellers de referència dins la Denominació d'Origen Montsant. ■

Trèvol i Biciclot guanyen els Premis Acció 21

L'Ajuntament de Barcelona va donar a conèixer els projectes guanyadors dels Premis Acció 21 del 2011, convocatòria que destaca les iniciatives realitzades per entitats i organitzacions de la ciutat a favor de la sostenibilitat. Aquesta novena edició ha premiat com iniciatives exemplars a la ciutat de Barcelona a dues cooperatives: Missatgers Trèvol Sccl i Biciclot Sccl.

La cooperativa Trèvol ha estat premiada pel seu projecte generador de serveis sostenibles: missatgeria amb bicicleta, moto i furgoneta elèctrica, serveis de neteja amb productes ecològics, venda i distribució de productes ecològics i de comerç just i formació i difusió dels seus valors i experiències.

La cooperativa Biciclot per la seva banda va ser premiada pel projecte Rebicilem: espai de participació, formació i reutilització, basat en la reducció de residus a partir de la reparació de bicicletes se segona mà amb formació prelaboral per a joves amb risc d'exclusió social. Les bicicletes reparades es lliuren a entitats socials per al seu ús.

Els Premis Acció 21 és una iniciativa del Consell Municipal de Medi Ambient i Sostenibilitat que amb més de cent representants d'entitats cíviques i ambientals, empreses, universitats, grups polítics i institucions, treballa d'acord amb els principis de l'Agenda 21 per contribuir a l'assoliment dels 10 grans objectius establerts en aquesta per la ciutat de Barcelona, per avançar cap una ciutat més sostenible durant el període 2002-2012. ■

Agenda.coop pel 2012

Aquest 2012 coincidint amb l'Any Internacional de les Cooperatives, decretat per l'ONU, la cooperativa de serveis de comunicació l'Apòstrof Sccl, ha editat l'agenda.coop.

L'agenda.coop facilita tota la informació i els recursos sobre el cooperativisme i conté les principals dades per contactar amb un centenar llarg de cooperatives catalanes que ofereixen tot tipus de productes i serveis.

L'agenda ha estat elaborada exclusivament per empreses cooperatives: des de la ideació, el disseny -l'Apòstrof, Sccl-, la producció -El Foli Verd, Sccl-, distribució -Trèvol, Sccl- i venda -Abacus cooperativa, Robafaves, SCCL i La ciutat invisible, SCCL-.

El seu preu és de 9 €, i també es pot demanar directament a l'Apòstrof (apostroff@apostroff.coop / 93 342 93 66).

Podeu visualitzar-la a: <http://agendacoop.wordpress.com>. ■

Coop57 capta estalviadors indignats

Les previsions de la cooperativa de serveis financers a projectes empresarials d'economia social Coop57 de captació de fons per a l'any 2011 es varen veure complertes a la meitat de l'any 2011. Una vegada acabat l'exercici la xifra ha estat de més del doble de la calculada inicialment. En el cas dels préstecs, la xifra també ha estat per sobre de les previsions.

Raimon Gassiot, coordinador de Coop57 considera que el creixement en volum de préstecs era més previsible: "En el moment que es tanca l'aixeta de les entitats financeres tradicionals, és lògic que les empreses acudeixin a un finançament alternatiu. El que no ens imaginàvem és el fort augment dels dipòsits" i, afegeix que aquest creixement de captació de fons és atribuïble a la sensació generalitzada de molts ciutadans que les entitats financeres són en part responsables de la crisi actual i, per tant els estalviadors han buscat eines d'estalvi fora del sistema tradicional, com les que ofereix aquesta cooperativa de serveis financers.

A Coop57 van començar a notar els efectes d'aquesta percepció a finals de l'any 2009 i el 2010. Pel que fa al 2011, observen que ha estat determinant el moviment dels Indignats del 15-M, que ha despertat més interès per buscar una altra manera de treure rendibilitat als estalvis, que no estigui només basada en criteris econòmics sinó que a més generi riquesa en el territori.

Coop57 té en els seus principis fundacionals unes característiques que encaixen amb la demanda social d'un nou model econòmic, més transparent i cooperatiu. Fa quinze anys van decidir apostar per les finances ètiques i solidàries amb projectes que estan sota el paraigua de l'economia social que generen ocupació i riquesa allà on són.

L'entitat gestionada per la seva base social, decideix en assemblea les condicions amb què remuneren l'estalvi i els préstecs, en la qual són presents els estalviadors i els qui han sol·licitat crèdits.

Més informació: www.coop57.coop ■

Som Energia arriba als 1.700 socis

Gairebé mil set-cents persones ja són sòcies de la primera cooperativa estatal de consum i producció d'energia verda, Som Energia, que va néixer fa un any amb seu a Girona. Amb un creixement aproximat d'una desena de socis al dia, en un 90% de Catalunya i nuclis petits a Navarra, Mallorca, Madrid i Aragó, Som Energia té com a objectiu final canviar el sistema energètic fent una aposta decidida per les energies renovables, el desenvolupament d'una economia sostenible i de la participació ciutadana, amb la intenció de seguir les passes d'iniciatives com Greenpeace Energy (Alemanya), Ecopower (Flandes) o Enercoop (França). Per arribar a aquest objectiu final d'aposta per les energies renovables, Som Energia vol generar, a partir d'aquestes fonts, tants kW d'energia com consumeixen els seus socis. Per això, s'impulsa la creació de nous projectes.

El passat mes de novembre va signar el primer projecte, a Lleida, per a la creació d'un parc eòlic. Es tracta de la instal·lació d'una coberta fotovoltaica de 100 kW, que tindrà una producció prevista de 140.000 kWh, el consum anual de 40 famílies, i que es preveu que generi energia d'aquí a un mes. Es tracta del primer pas per dur a la pràctica un model energètic que ja s'aplica en altres països europeus.

Quan una persona es vol fer sòcia de Som Energia, ha de fer una aportació de 100 euros de capital social, que es retornen en cas d'abandonar la cooperativa. A partir d'aquell moment, el soci, a part d'involucrar-se en les diferents comissions o invertir en projectes de producció, des del setembre passat, pot decidir també "fer el salt" i canviar de comercialitzadora. Som Energia tramita el canvi de comercialitzadora i això no suposa cap canvi tècnic ni econòmic. Segons expliquen, la factura no és més elevada al final de l'any, sinó un pas més per ajudar al canvi del sistema.

Tota la informació a: www.somenergia.coop. ■

Assemblea General de l'Aliança Cooperativa Internacional

Cancun - Mèxic, 18 de novembre del 2011

Confederació de Cooperatives de Catalunya

El passat novembre es va tenir lloc l'Assemblea General de l'ACI, durant la qual, a més dels acords ordinaris, es van aprovar una sèrie de mocions que incideixen en aspectes d'actualització del cooperativisme. Les mocions acordades van ser les següents:

- Admissió d'organitzacions mutuais que donin compliment als principis i valors del cooperativisme. La decisió s'ha pres sobre la base de les recomanacions elaborades pel grup de treball sobre mútues de l'ACI. Per consegüent, l'Aliança Cooperativa Internacional considera elegibles, per ser admeses com a membres plens, les organitzacions mutuais que operen de conformitat amb els valors i principis cooperatius, sempre que cada sol·licitud d'afiliació sigui acuradament examinada, cas per cas, després de consultar amb la corresponent oficina regional i amb l'organització d'integració cooperativa nacional que sigui membre de l'ACI.
- Es proposa la modificació del principi setè de l'ACI (interès per la comunitat: les cooperatives treballen pel desenvolupament sostenible de les seves comunitats mitjançant polítiques aprovades pels seus membres). La proposta de modificació consisteix a ampliar el contingut relatiu a la sostenibilitat, per tal d'afegir-hi el concepte de "sostenibilitat ambiental". L'aprovació d'aquesta moció s'ha ajornat per a l'Assemblea de Manchester, que és prevista per al novembre del 2012.
- Es va aprovar la moció que proposava proclamar Rochdale com a capital mundial del cooperativisme.
- Es va aprovar la moció sobre el foment de la pau i la cohesió social, i alhora es va destacar la importància d'aquest foment per a la convivència internacional.
- Es va aprovar la moció sobre el foment de la sostenibilitat mediambiental, social i econòmica: utilització sostenible de la fusta i productes forestals.
- Es va aprovar la moció sobre la convocatòria de l'Assemblea General Extraordinària del novembre del 2012 a Manchester.

Un dels aspectes més controvertits de l'Assemblea ha estat tot allò que es refereix a la moció sobre la modificació del principi setè. Vistes les diferències de criteri, s'ha optat per ajornar la decisió; d'aquesta manera, es manté un procés de consulta, a la base associativa, per donar més temps a la reflexió i el debat.

Un altre tema rellevant ha estat la sostenibilitat, a més de ser un element recurrent en els debats dels últims anys. A l'Assemblea General del 2009, es va debatre com les cooperatives s'enfronten als reptes econòmics, així com als desafiaments més grossos de la nostra època: la sostenibilitat i l'amenaça climàtica. Es va aprofundir en la manera com les cooperatives es poden fer càrrec dels recursos energètics i com poden crear aliances orientades al desenvolupament sostenible.

Durant l'any 2010, les diferents organitzacions de l'ACI van continuar treballant en la mateixa línia i a Europa es van presentar estudis de bones pràctiques per demostrar el potencial de les cooperatives de treball per promulgar el desenvolupament ambiental i sostenible; sobre com les cooperatives de consum poden impulsar un canvi cap a una producció, distribució i consum més sostenibles, i també la promoció d'un consum sostenible i responsable que eduqui el col·lectiu de consumidors. A les cooperatives agràries també s'ha

treballat per identificar les emissions de carboni associades amb la producció d'aliments, des de la pasta de blat integral a les hamburgueses de menjar ràpid; algunes, fins i tot, han començat a donar aquesta informació en l'etiquetatge d'aliments. Tenint en compte les emissions generades en el cicle de vida del producte (des de les que es generen pels fertilitzants, el combustible i la resta d'inputs que s'utilitzen), de manera genèrica, només el 25% de les emissions produïdes en els països industrialitzats poden atribuir-se a l'alimentació. Per la seva banda, als Estats Units les cooperatives elèctriques desenvolupen la tecnologia de xarxa elèctrica intel·ligent, com a projecte transformador relacionat amb la resolució de l'eficiència energètica de l'ACI. Com veiem, diferents iniciatives en el mateix sentit, i en línia del que sempre ha estat l'actitud pràctica del cooperativisme, demostren la capacitat per a gestionar el que és comú en benefici del col·lectiu. Aquestes experiències pràctiques del cooperativisme permeten incorporar elements tangibles al debat teòric relatiu a la modificació del principi setè sobre interès per a la comunitat. ■

Concretada el 2009 però cuïta a foc lent des del tombant de segle, la Xarxa Gedi aplega avui més de cinc-centes persones i onze nodes socioeconòmics, connectats per la tossuda voluntat de promoure el cooperativisme, la iniciativa social i la democràcia interna empresarial. Una xarxa multisectorial i confederal, no centralitzada i asimètrica, que ha fet de la innovació organitzativa un motor dels nous models intercooperatius que vindran. De tot plegat n'hem parlat amb en Xavier Gallofré, actiu de la Xarxa i part del cervell col·lectiu que l'ha concebuda.

Xarxa Gedi SCCL: el canvi de xip, el potencial del node

David Fernández

Segle XXI. Canvis, canvis, canvis.

Hivern del 2011. Xarxa Gedi. Allà on la capacitat de previsió, l'aventura d'anticipar-se i la recerca de vies inexplorades avancen juntes. Per reforçar l'alternativa cooperativa en temps complexos.

Context i pretext. Context concret: any 2011, el quart d'una crisi que perdura i que en l'àmbit de l'atenció a les persones transita, malauradament, entre l'ajustament dels serveis socials garantits i la supressió dels anomenats no garantits. Pretext, el nostre: atendre i entendre el model innovador, intercooperatiu i de suport descentralitzat que ha engegat reeixidament la Xarxa Gedi i que està vertebrat des de fa dos anys.

Xarxa en nodes

Una Xarxa Gedi que avui és composta, sota un mateix paraigua, per onze nodes cooperatius. Reteixits en un enxarxament confederal, d'estructura plàstica i asimètrica, que disposa d'estructures gerencials compartides i multisuports descentralitzats. Onze nodes connectats i dedicats a activitats tan diverses i diversificades com els serveis de gestió alimentària, els d'atenció a les persones o els d'enginyeria i construcció.

La xarxa pren el nom de Gedi, Gestió i Disseny, la cooperativa que està en l'origen d'una experiència singular i pionera. Nascuda el 1990 dins l'escenari de les primeres externalitzacions de serveis socials públics, va experimentar un creixement ràpid

—de tres persones implicades a noranta— que aviat va caldre repensar: quin model de creixement convenia seguir. Del debat en va sortir una clara voluntat de defugir esquemes organitzatius tradicionals, convencionals, a voltes gairebé acadèmics. El dilema: el risc —i la por— que un creixement clàssic dificultés l'exercici dels principis cooperatius, anul·lés parcialment l'impuls de l'emprenedoria i derivés en estructures organitzatives que no desitjaven.

Del com i el quan: història d'un model

En aquella cruïlla i en perspectiva, “vam optar pel camí complicat, complicat per intransitat: per res més”, ens diu en Xavier Gallofré, que ens rep a la seu social del carrer Llull de Barcelona, al cor del Poblenou. “Volíem que no es perdés la proximitat amb el soci, preferíem nuclis en xarxa, defugir la contractació de grans líders empresarials i respondre al debat permanent que el creixement genera en el si del cooperativisme.” El pas pel Grup Consop els plantejava justament això mateix. I en Gallofré recorda que, “respectant totes les formes, vam decidir que les fusions per guanyar dimensió no eren la nostra opció, que volíem avançar cap a nous projectes i noves cooperatives

des d'una altra praxi”. Fa broma i tot: “Érem molt conscients que una tribu local és molt més eficaç que una de global.”

I, com que la casa mai es comença per la teulada, van començar les obres murs endins. Gedi ja era aleshores un “petit monstre” i van començar a implantar el intransitat model en xarxa portes endins. Resultat esperançador: avui Gedi —que continua sent la cooperativa matriu, amb un 50% de la plantilla de la xarxa— ja treballa en nodes. Micro-empreses independents que operen amb el mateix NIF, però cadascuna de les quals té un equip de gerència propi i una àrea estratègica autònoma. Nodes d'activitat, autonomitzats per especialitzat: acollida de menors, infància i família, inserció laboral i cohesió social i ciutadania. I que amb el temps es van concretar en la creació de noves cooperatives, com ara Frescoop SCCL, Esport6 SCCL o EI GDAI SCCL.

L'atracció de la xarxa

El nou model —“casolà, plural i divers”— rutllava i demostrava la seva utilitat. Però ben aviat li van arribar els reptes: a través de les demandes externes d'altres cooperatives i altres espais que es volien incorporar a la xarxa. De la pràctica quotidiana, a la necessitat de vertebrar-la. Hi venien

emprenedors –com ara Project-Haus– i petits projectes cooperatius locals –de l’Hospitalet de Llobregat a Manresa– que volien continuar sent petits però s’adonaven que el futur seria compartit, i també hi concorrien les projeccions de futurs jaciments d’ocupació. Fins i tot demandes d’internacionalització des de l’altra riba de la Mediterrània, on Gedi Marroc –un dels actuals nodes de la xarxa– ha acabat “exportant” moviment cooperativista.

Aquell repte, afrontat i superat ara fa dos anys, els va dur a la Xarxa Gedi tal com és avui. “Una xarxa de seguretat compartida”, rebla en Xavier, “on s’han clarificat les regles cooperatives i hem tingut un èxit notable a l’hora d’innovar la feina feta en nodes”. Van crear l’àrea empresarial, amb una estructura integrada pels onze gerents dels onze nodes, que ha esdevingut l’àrea estratègica del projecte. “Paral·lelament vam generar una estructura de gestió, Àbac SCCL, que s’encarrega de la gestió financera, comptable i administrativa de la xarxa.” Nodes interconnectats en un projecte que garanteix, des del fet cooperatiu i tot un cercle virtuós, l’autonomia i alhora l’enxarxament de cada projecte.

La valoració és eminentment positiva: “Ens hem adonat del potencial de la xarxa i que el grau d’èxit ha estat notable.” Satisfacció: pel fet que es pot repensar el creixement, dispersar solidàriament el cooperativisme i protegir-se mútuament des de la constatació que “petitesa” és gairebé sinònim d’“eficàcia”. En una bastida cooperativa, proposta comunitària, que té associats nous paradigmes de gestió alternativa, fonamentats en un pacte global, de compromisos adquirits, i que fomenta l’acció local. En Xavier Gallofré constata el guany intangible que han assolit: “Aquest procés ha estat una font permanent d’aprenentatge; un procés d’innovació, aventura, formació, empenedoria i retorn cooperatiu: tots hi hem après.” “Hem donat joc i ens hem donat corda i hem sabut implicar a tothom: ara compartim beneficis, mancomunem inversions, activem estris financers comuns”, rebla. En perspectiva autocrítica, quan tot canvi sempre s’implementa amb el material disponible, constata que

Xavier Gallofré, a la seu social de Xarxa Gedi al Poble Nou de Barcelona.

“si n’haguéssim sabut més, ho hauríem fet millor” i que “hem crescut com sabíem i com podíem. I com volíem, en xarxa i ben enxarxats”.

Crisi i serveis a les persones

Respecte l’actual escenari de crisi, en Gallofré no nega cap evidència: “La crisi ja afecta a tothom, tots els sectors, però cadascun d’una manera diferent.” En l’àmbit dels serveis a les persones, en un context de severes retallades, els impactes són obvis: pèrdua de contractes i destrucció d’ocupació en un sector en què una part de l’atur es farà crònic: “El cicle és complicat, convuls per a les cooperatives, amb un risc clar d’empobriment i desqualificació laboral.”

Malgrat tot, respira recordant que ells eren “dels escèptics quan es parlava dels vuitanta mil llocs de treball que generaria la Llei de dependència; teníem la sensació que

l’estat del benestar, com el coneixíem fins avui, havia arribat al límit.” Per això van optar per centrar-se en els serveis garantits d’alt valor afegit. I alhora canalitzar nous projectes, cercar nous finançaments i contactar amb nous emprenedors per a nous àmbits de diversificació: cooperació internacional, sostenibilitat ambiental, generació de continguts digitals. Ben conscients que “qualsevol canvi social comporta nous filons d’ocupació” i que cal estar preparats i amatents. En Gallofré afirma que els temps de crisi sempre són de tensions: “creatives i afectives”, diu somrient tímidament. Amoinats per les retallades als serveis municipals, reforcen ara la provisió interna de serveis entre els nodes de la xarxa: suport mutu compartit i reciprocitat cooperativa per pensar en un futur de preguntes en què creuen que la mateixa xarxa forma part de la resposta.

La xarxa madura

Precursors, teoritzen avui el concepte de xarxa madura. A la pregunta d’on rau la maduresa, hi respon sense embuts: una empresa és madura si sap treballar sense centre, amb nodes autosostenibles, autònoms, fèrtils i que contribueixen positivament a la xarxa. Un és madur quan és adult fèrtil, quan està en condicions d’originar nous projectes, noves cooperatives, nous nodes. Cooperatives que generen noves cooperatives i multipliquen les capacitats de la xarxa. “Avui, però, no som encara en la fase madura, sinó en un procés de maduració estratègica i econòmica.” Membres de la Federació de Co-

Onze nodes ben enxarxats

Abac, scccl

Àbac SCCL

Serveis de suport a entitats i empreses en tot el que fa referència a gestió i administració. Treballa als serveis dels nodes, així com amb altres clients en aspectes laborals, econòmics, jurídics i fiscals. Onze persones.

Acollida de Menors Xarxa Gedi

Acollida de Menors

Serveis dirigits a menors i joves, la tutela dels quals la té assumida la DGAIA. Gestiona el CRAE, centres d'acolliment, pisos, tallers d'inscripció o serveis d'emancipació per atendre les necessitats d'atenció educativa i assistencial. Inclou el Centre d'Acollida El Castell de Santa Perpètua de Mogoda i el CRAE Llar de Sant Fost de Campsentelles. Setanta-dues persones.

Aema, scccl

AEMA SCCL

Cooperativa d'iniciativa social, sense ànim de lucre, fundada el 2006 a l'Hospitalet de Llobregat. Especialitzada en la intervenció socioeducativa i la millora de l'atenció a les persones bàsicament en risc d'exclusió social. Setanta-vuit persones.

Cohesió Social

Cohesió Social

Projectes i serveis que promouen la cohesió social dels barris i les ciutats, mitjançant serveis adreçats a les persones, les comunitats i els diferents col·lectius, i que fomenten la millora de la convivència ciutadana. Quaranta-quatre persones.

El GD'AI SCCL Empresa d'Inserció Xarxa Gedi

El GD'AI SCCL Empresa d'Inserció

L'Empresa d'Inserció Gestió d'Activitats d'Integració és una cooperativa de serveis i treball fundada per la Cooperativa Gedi amb la finalitat de crear llocs de treball protegits en trànsit per a persones amb dificultats d'inserció, per tal de facilitar-ne la incorporació al mercat laboral. Forma part de la Xarxa d'Inserció Sociolaboral de la Generalitat de Catalunya. Vint-i-tres persones.

Esport6, scccl

Esport6 SCCL

Cooperativa d'iniciativa social encarregada de dissenyar i planificar projectes esportius amb l'objectiu

de millorar el benestar de les persones tot considerant que l'activitat física pot ser una eina integradora, educativa i socialitzadora que promogui valors primordials com ara la solidaritat, la participació i la conscienciació respecte a hàbits saludables. Cent una persones.

Frescoop, scccl

Frescoop SCCL

Cooperativa mixta de treball i consum dedicada a la compra, producció i distribució de productes frescos al detall i per encàrrec que distribueix a les cuines i serveis propis de les cooperatives del Grup Consop. Va néixer l'any 2007 i està formada per tretze socis i treballadors. Trenta persones.

Gedi Marroc

Gedi Marroc

Projectes, serveis i iniciatives socials i empresarials constituïdes al Marroc amb la finalitat de promoure el cooperativisme d'iniciativa social i els serveis d'atenció a les persones. Deu persones.

Infància i Família

Infància i Família

Projectes i serveis adreçats a l'atenció social i educativa dels infants i joves i les seves famílies als barris i pobles: escoles bressol, centres oberts, espais familiars, ludoteques, casals infantils o espais d'acollida. Vuitanta-cinc persones.

Inserció i Formació

Inserció i Formació

Projectes i serveis que promouen la inserció social, laboral i formativa de col·lectius amb dificultats especials a través d'empreses d'inserció, unitats d'escolarització compartida, serveis de promoció de l'ocupació o alfabetització de nouvinguts. Vint persones.

Project-Haus, scccl

Project-Haus SCCL

Cooperativa de treball que presta serveis d'enginyeria i construcció i que té com a objectiu donar suport a empreses i particulars en l'elaboració, planificació i gestió de projectes i obres, amb experiència en establiments i serveis públics i associatius. Tres persones.

www.xarxagedi.coop

peratives de Treball de Catalunya (FCTCO, i també de la seva Sectorial d'Iniciativa Social –de qui reclamen iniciatives per a un sector que viu la crisi dels serveis públics–, ho són també de Coop57 i de la XES, entre molts d'altres. Cooperativistes a consciència, des de la Xarxa Gedi creuen que el cooperativisme està cridat a tenir futur. Ho justifiquen: en plena crisi de paradigmes, el cooperativisme aporta avui –ara i aquí– un imprescindible enfocament econòmic propi, assentat i arrelat en els principis de l'economia social i solidària i molt més enllà de l'“anar fent, anar passant”. Partint d'aquesta premissa, en Xavier fa memòria i mira enrere per recordar que als anys vuitanta del segle passat la imatge de la cooperativa era la del dúmping de l'autoexploatació. Se'n parlava malament, i ara és ben al contrari. I tot plegat, a les portes del 2012, Any Internacional del Cooperativisme, en què Gedi organitzarà –entre d'altres, i aquí i allà– unes jornades de germanor cooperativa catalanomarroquina. En Xavier ho raona des de la pràctica enxarxada acumulada: “Cooperativisme és treballar amb valors i amb criteris, aportar ètica.” Anuncia que el repte del futur és “connectar l'emprenedoria amb aquests valors, estendre nous ponts per al canvi de xip”. I s'atreveix a preveure el demà: “No sé pas si les formes jurídiques canviaran; potser sí, que la traducció legal a través de la qual es dona la cooperació coneixerà noves fisonomies: xarxes informals d'autònoms solidaris, de lampistes a neohackers”. En una nova realitat “en què no només es valorarà la forma que acredita el NIF, sinó també aspectes més contingents com ara el balanç social, l'arrelament local o la implicació comunitària”. Canvis, canvis, canvis. El cooperativisme fa més de cent cinquanta anys que els autogestiona: perquè és en la gestió de la contradicció on rau el potencial de l'equilibri cooperatiu, on s'amplia el ventall social de l'emancipació necessària i on els nous camins es transiten amb els passos de sempre. Els de l'empremta cooperativa. Que deixem sempre, precisament, empremta i fondària. ■

www.xarxagedi.coop

Índex per matèries 2011

del gener al desembre del 2011

Matèria					
Títol	Autor	Núm.	Mes	Secció	Pàg.
Benestar social					
La tecnologia, una eina per a afavorir la integració i la participació de les persones dependents	Buscà, Esteve	340	Febrer	PREMIS FRG 2010 - GUANYADOR PREMI BENET VIGO	16-18
L'altre Montjuïc	Gay i Frias, J. Víctor	343	Maig	PREMIS FRG 2010 - 2N PREMI BNET VIGO	19-22
Cooperativisme					
Any Internacional de les Cooperatives	Confederació de Cooperatives de Catalunya	349		COOPERATIVES DE CATALUNYA	9
Cooperativisme agrari					
Dones i cooperativisme agrari	Hernández Regí, Esther	340	Febrer	ECONOMIA SOCIAL	22-23
El món agrari a les terres de parla catalana	Santesmases i Ollé, Josep	341	Març	MÓN RURAL	21-22
Cooperativisme al món					
Comença l'Any Internacional de les Cooperatives	Ruiz, Olga	348	Novembre	COOPERATIVISME AL MÓN	18-19
Cooperativisme als Països Catalans					
Les cooperatives als territoris de parla catalana. Resum de les ponències	Colomer, Margarida	346	Setembre	JORNADES SOBRE COOPERATIVISME 2011	13- 20
El cooperativisme a la Franja de la Llitora	Estany, Pere	345	Juliol-agost	JORNADES SOBRE COOPERATIVISME 2011	18
Programa: Les cooperatives als territoris de parla catalana	Fundació Roca i Galès	345	Juliol-agost	JORNADES SOBRE COOPERATIVISME 2011	15
Lo cooperativisme a l'Alguer i al seu territori: Lo cas de la Cantina Social Santa Maria La Palma	Masala, Salvador i Adell, Joan-Elies	345	Juliol-agost	JORNADES SOBRE COOPERATIVISME 2011	18
El cooperativisme a Catalunya Nord	Planes Llorenç i Gurgui, Pere	345	Juliol-agost	JORNADES SOBRE COOPERATIVISME 2011	16
Present i futur del moviment cooperatiu a Catalunya	Polanco, Joseba	345	Juliol-agost	JORNADES SOBRE COOPERATIVISME 2011	16
Les cooperatives d'ensenyament a les illes Balears	Pozo Mas, Enric	345	Juliol-agost	JORNADES SOBRE COOPERATIVISME 2011	20
El cooperativisme de treball a les illes Balears	Riudavets, Malena	345	Juliol-agost	JORNADES SOBRE COOPERATIVISME 2011	19
País Valencià: Quaranta anys de cooperativisme, des d'una perspectiva mondragoniana	Soriano, Josep M.	345	Juliol-agost	JORNADES SOBRE COOPERATIVISME 2011	17
Cooperativisme de consum					
Som Energia: Cooperativisme sostenible per a democratitzar el sector energètic	Fernández, David	343	Maig	LES NOSTRES COOPERATIVES	11-13
Cooperativisme de segon grau					
Grup ECOS: Sumar per multiplicar	Fernández, David	348	Novembre	LES NOSTRES COOPERATIVES	10-12
Cooperativisme de serveis					
Alea SCCL: Quan el rol és cooperatiu	Fernández, David	340	Febrer	LES NOSTRES COOPERATIVES	10-12
Vall de Camprodon: on pastura el cooperativisme del segle XXI	Fernández, David	341	Març	LES NOSTRES COOPERATIVES	10-12
Costa Brava Verd Hotels SCCL: Quan el vincle cooperatiu és la qualitat	Fernández, David	344	Juny	LES NOSTRES COOPERATIVES	10-12
Roba Amiga SCCL: Estirar el fil cooperatiu	Fernández, David	346	Setembre	LES NOSTRES COOPERATIVES	10-12
JAC, SCCL: Cooperació per seguir jugant la partida	Fernández, David	349	Desembre	LES NOSTRES COOPERATIVES	10-12
Cooperativisme de treball associat					
Artijoc SCCL: Aprendre jugant, jugar cooperant	Fernández, David	339	Gener	LES NOSTRES COOPERATIVES	10-12
ETCS SCCL: Investigant un demà comunitari	Fernández, David	342	Abril	LES NOSTRES COOPERATIVES	10-12

Matèria						
Títol	Autor	Núm.	Mes	Secció	Pàg.	
Tres Branques SCCL: Cultura, cooperativisme i municipi	Fernández, David	345	Juliol-agost	LES NOSTRES COOPERATIVES	10-12	
COS, SCCL: Cap a una salut integrativa i autogestionada	Fernández, David	347	Octubre	LES NOSTRES COOPERATIVES	10-12	
Creació empresa cooperativa						
89è Dia Internacional del Cooperativisme de l'Aliança Cooperativa Internacionals (ACI). Joves: el futur de l'empresa cooperativa	Aliança Cooperativa Internacional	345	Juliol-agost	COOPERATIVES DE CATALUNYA	9	
El jovent, el futur de l'empresa cooperativa	Confederació de Cooperatives de Catalunya	343	Maig	COOPERATIVES DE CATALUNYA	9	
Polítiques actives d'ocupació a les cooperatives	Confederació de Cooperatives de Catalunya	344	Juny	COOPERATIVES DE CATALUNYA	9	
Cròniques d'actes						
Veredictes dels Jurats dels Premis Fundació Roca i Galès 2011	Fundació Roca i Galès	348	Desembre	PREMIS FUNDACIÓ ROCA I GALÈS 2011	16	
El cooperativisme manté el creixement durant el 2010	Confederació de Cooperatives de Catalunya	340	Febrer	COOPERATIVES DE	9	
Editorial						
Jugar cooperant	Cooperació Catalana	339	Gener	EDITORIAL	5	
Rol cooperatiu	Cooperació Catalana	340	Febrer	EDITORIAL	5	
De natura cooperativa	Cooperació Catalana	341	Març	EDITORIAL		
Futur comunitari	Cooperació Catalana	342	Abril	EDITORIAL	5	
Som Energia	Cooperació Catalana	343	Maig	EDITORIAL	5	
Vincle cooperatiu	Cooperació Catalana	344	Juny	EDITORIAL	5	
Cultura cooperativa	Cooperació Catalana	345	Juliol-agost	EDITORIAL	5	
Fil cooperatiu	Cooperació Catalana	346	Setembre	EDITORIAL	5	
Salut cooperativa	Cooperació Catalana	347	Octubre	EDITORIAL	5	
Intercooperació	Cooperació Catalana	348	Novembre	EDITORIAL	5	
Partida cooperativa	Cooperació Catalana	349	Desembre	EDITORIAL	5	
Educació ambiental						
La importància del pati escolar	Raquel Heras i Colàs	339	Gener	PREMIS FRG 2010 - 1R PREMI APB	20-23	
Conservar la biodiversitat, ímite o realitat?	Ruiz Mallén, Isabel	342	Abril	PREMIS FRG 2010 - 2N PREMI APB	22-24	
Tres anys amb la FEEA	Societat Catalana d'Educació Ambiental	348	Novembre	MADI AMBIENT	20-21	
Educació cooperativa						
Màster MBA en empreses cooperatives	Aposta SCCL	346	Setembre	FORMACIÓ COOPERATIVA	24	
La formació en les empreses participatives	Confederació de Cooperatives de Catalunya	342	Abril	COOPERATIVISME	19-21	
EpcCooP, una escola de pràctica cooperativa	Corna, Miquel	345	Juliol-agost	COOPERATIVISME	25-27	
La formació a les Cooperatives Agràries	Pasqual i Llop, Mercè	344	Juny	COOPERATIVISME	16-18	
Aposta, la formació des del cooperativisme	Picart i Barrot, Jordi	343	Maig	COOPERATIVISME	16-18	
Entrevista						
Perfecto Alonso, president de Cooperatives de Treball	Pallarès, Montse	339	Gener	ENTREVISTA	17-19	
Alfonso López Borgoño, president d'Amnistia Internacional Espanya.	Pallarès, Montse	340	Febrer	ENTREVISTA	13-15	
Antoni Sansalvadó, president del Banc dels Aliments	Pallarès, Montse	341	Març	ENTREVISTA	13-15	
Marcel Coderch, enginyer i expert en energia i sostenibilitat	Pallarès, Montse	342	Abril	ENTREVISTA	13-15	
Xavier López, director general d'Economia Social i Cooperativa	Pallarès, Montse	343	Maig	ENTREVISTA	13-15	
José Manuel Ardiaca, director general d'Atlantis	Pallarès, Montse	344	Juny	ENTREVISTA	13-15	
Esther Vivas, activista social	Pallarès, Montse	345	Juliol-agost	ENTREVISTA	21-23	
Elena Zárraga, directora general d'Oinarri SGR	Pallarès, Montse	346	Setembre	ENTREVISTA	21-23	
Guillem Soler, magistrat	Pallarès, Montse	347	Octubre	ENTREVISTA	13-17	
Iñaki Gonzalez, director de Grup Clade	Pallarès, Montse	348	Novembre	ENTREVISTA	13-15	

Matèria

Títol	Autor	Núm.	Mes	Secció	Pàg.
Núria del Ríu, experta en finances ètiques	Pallarès, Montse	349	Desembre	ENTREVISTA	13-15
Joan Aymerich, guanyador del Premi Jacint Dunyó 2011	Vila i Femenia, Francesc	349	Desembre	PREMIS FRG 2011 - GUANYADOR PREMI JACINT DUNYÓ	22-23
Entrevista breu					
Marino Leal García, dissenyador de modes i cooperativista	Cooperació Catalana	339	Gener	TORNAVEU	4
Hèctor Gonzalvo Tort, activitats auxiliars del transport	Cooperació Catalana	340	Febrer	TORNAVEU	4
Selma Fèriz Sánchez, filòloga i secretària de Direcció de Deloitte	Cooperació Catalana	341	Març	TORNAVEU	4
Alfonsa García Lindes, directora de màrqueting.	Cooperació Catalana	342	Abril	TORNAVEU	4
Enric Cirici, empresari i enginyer químic jubilat	Cooperació Catalana	343	Maig	TORNAVEU	4
Sefa Amell Comas, empresària jublada, activista cultural i escriptora	Cooperació Catalana	344	Juny	TORNAVEU	4
Jaume Rossell, enginyer industrial jubilat	Cooperació Catalana	345	Juliol-agost	TORNAVEU	4
Ricard López Salgado, soci de la cooperativa Ajut Assistencial Ràdio Taxi	Cooperació Catalana	346	Setembre	TORNAVEU	4
Pau Canela Barrull, soci del Bar Restaurant Terra d'Escudella	Cooperació Catalana	347	Octubre	TORNAVEU	4
Alexandro Lyra, gestor de comptes clau i secretari general de Vall Pineda, SCCL	Cooperació Catalana	348	Novembre	TORNAVEU	4
Manuel Cardeña Coma, professor mercantil jubilat	Cooperació Catalana	349	Desembre	TORNAVEU	4
Finançament cooperatiu					
Sobre el finançament de la cooperativa	Confederació de Cooperatives de Catalunya	346	Setembre	COOPERATIVES DE CATALUNYA	9
De monts de pietat a bancs: ¿Què passa amb les caixes?	Gassiot Ballbè, Raimon	342	Abril	ECONOMIA SOCIAL	16-18
Fiscalitat i comptabilitat cooperatives					
Reflexions pràctiques sobre l'aplicació del Decret llei d'adaptació a les normes internacionals de comptabilitat	Polanco, Joseba	347	Octubre	COOPERATIVISME	18-20
Gestió empresa cooperativa					
L'Euroregió Mediterrània, un marc per a la internacionalització de les cooperatives	Confederació de Cooperatives de Catalunya	339	Gener	COOPERATIVES DE CATALUNYA	9
El tractament del capital social a les cooperatives	Confederació de Cooperatives de Catalunya	341	Març	COOPERATIVES DE CATALUNYA	9
El Ple del Parlament convalida per unanimitat el Decret llei relatiu a les cooperatives	Confederació de Cooperatives de Catalunya	342	Abril	COOPERATIVES DE CATALUNYA	8-9
El Pla de gestió del 2012	Confederació de Cooperatives de Catalunya	347	Octubre	COOPERATIVES DE CATALUNYA CATALUNYA	9
Història del cooperativisme					
¿Els quibuts d'Israel i el kolkhoz de l'antiga URSS eren, o són, cooperatives?	Aymerich i Cruells, Joan	341	Març	PREMIS FRG 2010 - 2N PREMI JACINT DUNYÓ	16-20
Ara fa setanta-cinc anys. Cooperatives i col·lectivitzacions obreres a Catalunya (1936-1939). ¿Convivència o enfrontaments?	Aymerich i Cruells, Joan	348	Desembre	PREMIS FRG 2011 - GUANYADOR PREMI JACINT DUNYÓ	17-21
Inici del moviment cooperatiu a Mataró	Colomer i Rovira, Margarida	341	Març	HISTÒRIA DEL COOPERATIVISME	23-25
La Segona República i les cooperatives a Mataró	Colomer i Rovira, Margarida	345	Juliol-agost	HISTÒRIA DEL COOPERATIVISME	13-14
Joan Salas Anton, el cooperativista republicà	Duarte, Àngel	344	Juny	RESSENYA	
Els orígens de les cooperatives d'habitatges: la Federació de Cooperatives de Cases Barates de Catalunya i Balears	Faura Ventosa, Ignasi	347	Octubre	HISTÒRIA DEL COOPERATIVISME	21-23
Memòria d'un futur anterior	Fernández, David	342	Abril	RESSENYA	25
Índex de matèries					
Índex de matèries. Del gener al desembre del 2010	Cooperació Catalana	339	Gener	ÍNDEX DE MATÈRIES	13-16
Intercooperació					
L'experiència en clau cooperativa	Confederació de Cooperatives de Catalunya	340	Febrer	COOPERATIVISME	19-21
Opinió					

Matèria

Títol	Autor	Núm.	Mes	Secció	Pàg.
Europa, l'Arc Mediterrani i el Ferrmed	Cardenya, Manel	340	Febrer	OPINIÓ	24
L'energia: entre el risc i l'esperança	Garriga, Ramon	348	Novembre	OPINIÓ	22-23
Diaris en temps de crisi	Hernández, Santos	339	Gener	PENSEM-HI	25
De lectura obligada	Hernández, Santos	340	Febrer	PENSEM-HI	25
Infants a l'ordinador	Hernández, Santos	341	Març	PENSEM-HI	26
"De aquí se sale"	Hernández, Santos	342	Abril	PENSEM-HI	26
Patriotisme i coses així	Hernández, Santos	343	Maig	PENSEM-HI	24
Ens pensem que som déus	Hernández, Santos	344	Juny	PENSEM-HI	25
De les diverses maneres de retratar-se	Hernández, Santos	345	Juliol-agost	PENSEM-HI	29
Quaranta anys d'esforç generós	Hernández, Santos	346	Setembre	PENSEM-HI	25
Lenka i companyia	Hernández, Santos	347	Octubre	PENSEM-HI	25
Clar i català, si us plau	Hernández, Santos	348	Novembre	PENSEM-HI	25
Assemblea	Hernández, Santos	349	Desembre	PENSEM-HI	24-25
Quan busques una cosa, en surt una altra de prou interessant per a donar-hi preferència	Puigferrat, Esteve	344	Juny	OPINIÓ	20-21
Avui no hi ha crisi	Puigferrat, Esteve	347	Octubre	OPINIÓ	24
Responsabilitat social					
La responsabilitat social empresarial en el paradigma econòmic actual	Confederació de Cooperatives de Catalunya	348	Novembre	COOPERATIVES DE	9
Ressenya revistes					
Compartir, 80. Octubre-desembre del 2010	Dunyó, Elisenda	339	Gener	BIBLIOTECA/REVISTA	27
Annals of Public and Cooperative Economics, 4. Desembre del 2010	Dunyó, Elisenda	339	Gener	BIBLIOTECA/REVISTA	27
Revista Cooperativa Catalana, 5. Setembre del 1899	Dunyó, Elisenda	340	Febrer	BIBLIOTECA/REVISTA	27
Nexe. Quaderns d'Autogestió i Economia Cooperativa, 27. Desembre del 2011	Dunyó, Elisenda	341	Març	BIBLIOTECA/REVISTA	27
Recma. Revue Internationale de l'Économie Sociale, 319. Gener del 2011	Dunyó, Elisenda	341	Març	BIBLIOTECA/REVISTA	27
Ara Emprenem. 19 de març del 2011	Dunyó, Elisenda	342	Abril	BIBLIOTECA/REVISTA	27
Koop. Euskal Empresa Kooperatiboa, 46. Gener del 2011	Dunyó, Elisenda	342	Abril	BIBLIOTECA/REVISTA	27
Revista de la Economía Pública, Social y Cooperativa, 69. Octubre del 2011	Dunyó, Elisenda	343	Maig	BIBLIOTECA/REVISTA	27
Agroactivitat, 55. Març-abril del 2011	Dunyó, Elisenda	343	Maig	BIBLIOTECA/REVISTA	27
IRU Courier, 1. Març del 2011	Dunyó, Elisenda	344	Juny	BIBLIOTECA/REVISTA	27
Le Coopérateur, 2. Març-abril del 2011	Dunyó, Elisenda	344	Juny	BIBLIOTECA/REVISTA	27
Cooperatismo, 1-129. Març del 1915 - setembre del 1920	Dunyó, Elisenda	345	Juliol-agost	BIBLIOTECA/REVISTA	27
Butlletí CPV, 61. Abril-juny del 2011	Dunyó, Elisenda	346	Setembre	BIBLIOTECA/REVISTA	27
Economia Social CONFESAL. Maig-juny-juliol del 2011	Dunyó, Elisenda	346	Setembre	BIBLIOTECA/REVISTA	27
Koop. Euskal Empresa Kooperatiboa, 48. Juny del 2011	Dunyó, Elisenda	347	Octubre	BIBLIOTECA/REVISTA	27
Nexe. Quaderns d'Autogestió i Economia Cooperativa, 28. Juny del 2011	Dunyó, Elisenda	347	Octubre	BIBLIOTECA/REVISTA	27
Annals of Public and Cooperative Economics, 3. Setembre del 2011	Dunyó, Elisenda	348	Novembre	BIBLIOTECA/REVISTA	27
Empresa y Trabajo.coop, 24. Setembre-octubre del 2011	Dunyó, Elisenda	348	Novembre	BIBLIOTECA/REVISTA	27
Escola Catalana, 472. Setembre-octubre del 2011	Dunyó, Elisenda	349	Desembre	BIBLIOTECA/REVISTA	27
Carrer. La Veu del Carrer, 120. Octubre del 2011	Dunyó, Elisenda	349	Desembre	BIBLIOTECA/REVISTA	27

Jaume Cambra Sánchez, apicultor

En Jaume Cambra Sánchez és apicultor des de ben jove, gràcies a l'afició que li va inculcar el seu pare Santiago en comprar un llibre sobre apicultura i en assistir, posteriorment, al Curs d'iniciació a l'apicultura del Museu de Zoologia de Barcelona.

Des de l'any 1990, és també professor de Botànica a la Facultat de Biologia de la Universitat de Barcelona. En l'actualitat combina la seva feina docent amb la tasca com a apicultor –té una quarantena d'eixams en arnes Langstroth, que gestiona de manera ecològica, amb certificat CCPAE–. En Jaume pertany a diverses associacions apícoles, com ara AEA, ACdA i ARNA.

Montse Pallarès
Ex-libris, SCCL

Des de fa molts anys col·labora en la divulgació apícola i fa conferències arreu del país sobre aquest tema, i també escriu articles sobre la matèria i és l'organitzador del Curs d'apicultura ecològica de la Universitat de Barcelona. Avui parlem amb ell de la disminució global del nombre d'abelles i dels perills que comporten el mal maneig dels eixams i la sobreproducció.

¿És veritat que ens enfrontem a una disminució del nombre d'abelles, no només a Catalunya, sinó també en altres indrets del planeta? Quant de temps fa que va començar aquest fenomen?

És veritat, tot i que aquesta disminució es dona de manera cíclica des de fa anys. Ja a mitjans del segle xx hi va haver un descens molt important del nombre d'abelles a causa de l'ús del DDT. Aquesta situació es va agreujant periòdicament, sobretot a l'hemisferi nord. I l'empitjorament de la situació el podem datar l'any 2007, quan es constata un descens del nombre d'abelles arreu del planeta.

Quins són els motius d'aquesta disminució? Pot estar provocada, en el cas de Catalunya, per una espècie d'àcar asiàtic que les parasita? Pels agrotòxics (com ara els plaguicides i els adobs)? Per la pèrdua i fragmentació dels seus hàbitats? Per l'existència de patògens? Pel canvi climàtic? Per l'extensió dels organismes modificats genèticament (trans-

gènics, etc.)? O per la interacció de tots aquests factors?

Les causes de la disminució del nombre d'abelles són diverses. Hi ha un conglomerat de situacions que provoquen la reducció dels individus. I s'hauria de veure en cada cas concret de què es tracta, perquè es donen situacions, a escala local, molt diverses. Tot i que sí que hi han una sèrie de factors comuns pràcticament arreu. És cert i està

Jaume Cambra durant l'entrevista

comprovat que hi ha una situació de debilitat en els eixams que estan en mans dels apicultors. Però no hi han dades pel que fa a la situació de les colònies salvatges: no està documentada ni estudiada.

Des de finals dels anys vuitanta, als nostres eixams s'ha instal·lat un paràsit, un àcar procedent de l'Àsia que es diu *Varroa destructor* i que s'ha estès per tot el món, a excepció d'Austràlia, i ha debilitat tots els eixams d'*Apis mellifera*. La *Varroa* parasita tant les larves com els individus adults i els xucla l'hemolimfa i, en conseqüència, els debilita el sistema immunitari. El fet que la *Varroa* xucli l'hemolimfa de les abelles fa aquestes més indefenses davant tota classe de malalties, especialment les produïdes per fongs i virus. Aquests últims són molt més difícils de detectar. Perquè les analítiques necessàries per fer-ho són molt costoses, entre altres coses. La *Varroa* afecta totes les abelles que neixen. De manera que es debiliten totes i, per tant, la colònia sencera. Aquest fenomen no s'ha pogut aturar i, en l'actualitat, comporta la mortalitat del 30% dels eixams que estan en mans d'apicultors. Com ja he dit, pel que fa als eixams salvatges no disposem de dades.

La salut dels eixams i la producció apícola avui en dia estan en funció dels nivells de *Varroa* que tenim als nostres ruscós. I el fet de mantenir a ratlla la *Varroa* no només s'assoleix mitjançant l'ús d'acaricides sintètics, sinó que passa per un bon

maneig de les arnes.

Un dels factors que agreuja de manera considerable aquest fenomen és el fet que l'apicultura no s'ha lliurat de l'agricultura extensiva. Amb l'objectiu d'incrementar la producció, sense tenir en compte les conseqüències que això pot comportar, s'ha tendit a l'increment de les colònies. Hi ha moltes colònies, massa, i això suposa –a banda de la dificultat de maneig d'aquestes colònies– que hi hagi molts més agents químics per tal de controlar aquestes infeccions. Aquests agents van a parar a totes les ceres, i això implica que totes estiguin contaminades. Això també fa que les infeccions siguin més fàcils d'estendre's.

Aleshores, podem dir que la *Varroa* és la principal causant de la disminució del nombre d'abelles?

Com he dit, hi ha un conglomerat de motius diversos, alguns dels quals segurament no coneixem encara. Els darrers anys, després de la gran mortalitat observada als Estats Units l'any 2007, s'han començat a investigar més causes.

A Marchamalo, Guadalajara, hi ha un centre de recerca (són els mateixos que s'ocupen de la denominació d'origen "Miel de la Alcarria"). Allà, per mitjà d'un treball conjunt amb el Departament de Veterinària i de la realització d'analítiques, han descobert un altre factor cabdal en la reducció del nombre d'abelles. Es tracta del fong *Nosema ceranae*, que pertany a un grup una mica estrany, els microsporidis, i que és procedent també de l'Àsia, i molt més devastador que les infeccions anteriors, com ara el *Nosema apis*, que provocava diarrees en els individus adults, però que no era tan mortífer. El *Nosema ceranae* infecta el sistema digestiu de les abelles adultes, i el destrueix i impeding que el que mengen els hi faci profit, fins que moren. El *Nosema ceranae* no només es troba a la península Ibèrica sinó que també està estès arreu del planeta.

Un altre factor important en la disminució de les poblacions d'abelles, pel que implica de transmissió de les malalties i les infeccions, és la transhumància de les abelles, sigui per fer collites o per pol·linitzar.

Rusc.

La disminució de les abelles té tres motius principals: el problema de la toxicitat del pol·len i els sòls, els paràsits, i els mals manejos, provocats per la producció massificada.

Aquest fet ha afavorit el descontrol dels paràsits i l'expansió de les malalties. D'altra banda, quan arriba l'hivern i moltes arnes s'acumulen en un mateix apiari, es produeix una situació d'alt risc pel que fa a la difusió de malalties. La presència de moltes colònies de diferents apicultors en un espai petit provoca no només que s'estenguin les infeccions, sinó que aquestes siguin més devastadores. No pot ser bo que hi hagi quatre milions d'individus en un espai molt reduït, i això és el que succeeix quan tenim unes cent arnes en un apiari.

Per tal de combatre això, l'apicultura ecològica intenta fragmentar el conjunt d'arnes en apiaris de fins a un màxim de trenta colònies.

Però, a més, hi ha un comportament característic de les abelles que afavoreix l'extensió de les malalties i les infeccions a altres colònies.

Aquest comportament es coneix com a pillatge. Quan es dona una situació de fragilitat en un eixam, els eixams dels voltants ataquen i saquegen les existències d'aquest. Això provoca que les malalties es propaguin amb gran facilitat a la resta de colònies d'abelles del mateix apiari o d'apiaris pròxims.

Si a tot això hi sumem el mal que fan els pesticides, que debiliten les abelles encara que no les matin, ja tenim un altre factor de la disminució.

A més a més, els efectes dels pesticides no són només dolents per a les abelles a curt termini, ja que solen estar en el pol·len (no pas en el nèctar). Si hi ha aquest contaminant, les abelles s'enverinen dues vegades: quan agafen el pol·len per primera vegada i quan s'alimenten del pol·len contaminat emmagatzemat, especialment amb efectes greus a la tardor als indrets on no hi han floracions tardorenques.

Els pesticides i les fumigacions aèries enverinen el pol·len, i els sòls estan també contaminats.

Així, podem dir que la disminució de les abelles té tres motius principals: el problema de la toxicitat del pol·len i els sòls, els paràsits, i els mals manejos, provocats per la producció massificada. El més estrany, en realitat, és que les abelles encara continuïn vives.

I com és, això?

L'abella és un insecte molt sensible a la toxicitat. Les abelles, a diferència d'altres insectes menjadors de fulles, no són resistent i no tenen mecanismes per a eliminar els verins.

Cal tenir en compte que la majoria de plantes són uns laboratoris de defensa química (els olis essencials són, bàsicament, verins). Els insectes menjadors de fulles estan més adaptats, tenen sistemes d'excreció que eliminen els verins, i, també, per això mateix, són més difícils de controlar quan són plaga. Perquè els insectes d'aquesta classe de seguida aconseguen una nova generació que s'adapta als pesticides. En canvi, les abelles no mengen fulles, sinó que cullen nèctar i pol·len, on no hi ha la fitoquímica de les plantes per fer front als herbívors; sinó tot al contrari: les plantes hi posen sucre, proteïnes, etc. Quan l'abella s'intoxica, no disposa de mecanismes fisiològics eficients per a eliminar el verí, i moltes vegades moren. Per això les abelles també es poden considerar com uns bioindicadors excel·lents per a controlar la pol·lució atmosfèrica. Hi han llocs on es fan servir amb aquest propòsit.

El que cal és fomentar una bona comercialització dels productes que fem aquí, invertir en innovació, en segells distintius i, per descomptat, fomentar l'apicultura ecològica.

Taronger en flor.

Pel que fa als organismes modificats genèticament, ¿tenen alguna incidència en la disminució del nombre d'abelles?

Això està molt poc estudiat, i els efectes no es coneixen. Sí que se sap que en posar gens d'aquesta manera, uns dins d'uns altres, es produeixen proteïnes tòxiques, però no se sap si aquestes afecten les abelles. Si es fa la digestió dins de l'abella de manera completa no passa res, però si la digestió d'aquestes proteïnes tòxiques no es completa, es generen fragments d'aminoàcids estranys l'acció dels quals no sabem quines conseqüències pot tenir en el metabolisme de l'abella. És un risc, i el que cal fer és investigar per saber com afecten les plantes transgèniques a les abelles.

¿I pel que fa a les ones electromagnètiques, per exemple, dels mòbils?

Experimentalment no s'ha demostrat res respecte als mòbils. No obstant això, sí que tenim dades que les radiacions electromagnètiques dels cables d'alta tensió afecten les abelles, especialment en la seva manera d'orientar-se, i també els fa estar més agressives. Les radiacions són ara més intenses i més diverses (diferents longituds d'ona) que abans, però no s'ha comprovat que aquestes estiguin afectant la disminució global de les abelles.

¿Quines mesures preventives caldria prendre per evitar que les abelles s'extingeixin? ¿Com es presenta el futur?

S'ha d'anar amb molta cautela, amb això. S'ha creat un alarmisme infundat. Ni les abelles s'extingiran, ni els pol·linitzadors ni la pol·linització estan tan en perill com diuen alguns mitjans poc documentats. S'ha mitificat molt aqueta qüestió. D'altra banda, no tenim sèries llargues de dades (especialment a Catalunya) per a poder saber amb exactitud què està passant, i no podem saber amb rigorositat científica quina és la incidència real sobre les espècies i les plantes pol·linitzades per les abelles. Cada territori climàtic, en aquest sentit, és diferent. D'altra banda els eixams silvestres estan molt poc estudiats. Algunes persones i alguns sectors surten beneficiats de l'alarmisme. Pel que fa a l'apicultura, el sector ha de produir amb un 30% de mortalitat anual, i això ja es veu que no es pot mantenir al nivell actual, ja que cada vegada hi hauran més problemes.

Pel que fa al futur, tot depèn de l'objectiu que ens plantejem. Si aquest és només produir el màxim possible, les coses aniran malament; ara, si fem apicultura pensant en l'abella, les coses seran molt més interessants. Hi ha pràctiques molt poc recomanables dins del sector. Als Estats Units es produeixen cada any un milió de reines. Es treballa amb tràilers que porten les abelles

arreu del país, i, en els darrers deu anys, s'ha perdut informació genètica. Les poblacions s'estan homogeneïtzant genèticament, i això també està passant a Europa. La península Ibèrica és un dels indrets amb més diversitat genètica del món, però aquesta diversitat genètica es pot veure amenaçada a causa de la transhumància i de la gran producció. Hi han apicultors que viatgen amb deu mil colònies d'abelles d'una punta a l'altra de la Península... És important que no entrin abelles foranes, sinó que treballem amb abelles d'aquí. I un altre problema són les males pràctiques, els mals manejos dels eixams.

Tot el sector agropecuari hauria de canviar, no només l'apicultura. No podem competir contra grans productors de mel com ara la Xina o l'Argentina. El que cal és fomentar una bona comercialització dels productes que fem aquí, invertir en innovació, en segells distintius i, per descomptat, fomentar l'apicultura ecològica. Les subvencions s'haurien d'orientar en aquest sentit (bona comercialització i segells distintius). Si l'apicultura continua posant per sobre la producció per damunt de la qualitat, les coses no milloraran.

Per a saber més sobre la seva feina i sobre l'apicultura ecològica, podeu consultar els webs següents:

<http://www.aea.cat/>

<http://www.abelles.cat/> ■

Les dones sàvies

Marta Lacruz i Sobré

Les meves dones vénen d'una vall sàvia. I així érem conegudes: les dones sàvies. Sàvies perquè sabíem centenars de plantes. I dic sabíem perquè així era. Els sabíem l'aspecte i l'olor, el lloc on els agradava viure; quin gust donaven a les menges o si convenia no tastar-les; quin mal remeiaven o quin altre podien evitar; les que menjava el bestiar, les que quallaven la llet i les que calia prendre per a no prenyar-se... Fins i tot el nom, en sabíem. Era un temps de cultura antiga, atàvica quasi, i de tradició discreta. Oral, per força. S'aprenia a lloc, i poc a l'escola. I d'àvies a nètes, sempre en femení llinatge. Era temps d'aprendre les coses que importaven: les coses del ramat, demaneu-les al pare; d'olis i herbes, d'ungüents i xarops, veniu amb mi! Per a coses importants, no hi havia massa temps. De lletra, se n'ensenyava a escola. Això, sempre que no s'hagués de menester un braç, ni que menut no fos, a les feines del camp o a acompanyar la padrina a anar pel món.

Les meves dones van migrar vall enllà. I vàrem oblidar que un dia érem sàvies. Anant al campus i no al món vam ser, per primer cop, instruïdes. Instruïdes en unes desenes de plantes. Els sabíem anomenar les parts i reconèixer els teixits; dir com s'alimentaven i amb quins òrgans es reproduïen; les substàncies que segregaven i en quin hàbitat s'estaven; l'ordre jeràrquic que ocupaven i quina era la seva família. Fins i tot el nom en llatí, en sabíem. Era un temps modern, reservat fins feia poc, als homes. De tradició escrita, per força. S'instruïa a la facultat i poc a lloc, de mentors a alumnes, sempre en acadèmic llinatge. Era temps d'aprendre, per fi, el que tenia importància.

El món canvia, els oficis canvien

I ha arribat el moment de ser nosaltres qui lleguem a les nostres dones. Instruïdes en coneixements

Arxiu

ments i deixat l'ofici enrere, hem esdevingut educadores ambientals. A força d'errors i algun encert, hem après una professió que és altament vocacional i, en gran part, femenina. Hem volgut ensenyar el que hem après que tenia importància. I amb una gran missió de fons: infondre respecte pel que ens envolta.

Però el món canvia. I el que tenia importància torna a ser el que no ens és important. Ho hem d'admetre: el nostre saber serveix per a ben poc. L'etologia útil és la que et permet desxifrar el gest de despit del noi que t'agrada; les associacions i comunitats interessants són les de sempre, les que t'identifiquen amb un grup i n'exclouen la resta; i els virus que destorben ja no són analògics. D'altra banda, els metges són qui guareixen, i el coneixement està quasi tot pescat a la xarxa.

No obstant això, ens hi entossuïm. L'escola bé ens avala, i la societat sembla que ens reclama. La

nova urbanitat passa per saber separar bé el que ens sobra, i les bones ciutadanes ara no malbaratem ni aigua ni energia. Si a través de l'ensenyament instrumental que se'ns demana podem fer entendre el cicle de la matèria, l'adaptació de les espècies al clima mediterrani o el procés de digestió en els compostadors, podrem sentir-nos satisfetes i fer la feina de cada dia una mica més en pau.¹

L'important avui potser és aquest nou corpus de coneixements que hem batejat amb el nom d'educació per al desenvolupament sostenible. Però, desenganyem-nos, el que importa a qui eduquem, no. I per molt que l'hi busquem, tampoc li trobarem un vessant pràctic a aprendre d'herbes per a fer-ne colònia ni a aprendre a reciclar fent d'oli, sabó. Tampoc no podem pretendre un gran impuls en l'estalvi d'energia utilitzant cuines solars. Ni fer estimar gaire més la natura a còpia de fer construir caixes on niïn els ocells.

Les trementerraries anaven pel món de dues en dues.

Així doncs, admetem-ho tot d'un cop: estem ensenyant en el que hem estat instruïdes i, en el millor dels casos, en el que toca, però aquest és un saber que no interessa a qui l'ha de rebre.

¿Què podem aprendre de com aprenem?

Les meves dones vénen d'una vall sàvia, obstinada. En el temps cru d'hivern, la natura pren un respir. Però si la collita havia estat magra, les dones no es resignaven i sortien vall enllà. Amb coixineres farcides d'herbes i llaunes plenes de resines, anaven pel món. I el seu saber, guaria.

Hem passat hores i hores amb insignes mestres, però desconeguts, classificant tota mena d'éssers vius que tinguessin la dissort de caure'ns a les mans. Tantes dicotomies ens havien arribat a plantejar Bon, Masclans, Bonnier o Peterson, que era un goig descobrir-los el nom. ¡Repte cognitiu resolt, intel·lecte satisfet!

Ara, amb les hores, els noms i els llibres pràcticament oblidats, és hora de tornar a la vall i retrobar els orígens. Ha arribat el temps que les dones hem de buscar noves eines, ara que al món no li cal essència de trementina.

Som en temps de tardor, en temps de bolets. Però enguany ni ha plogut ni en té ganes; imlament rai! Obstinada, torno als pins rojos i a la terra vermella. Efectivament, no n'hi ha. Però recordo la primera troballa d'un bon clap de rovellons, aquí mateix a la vall. El record està totalment associat a l'emoció profunda que em va commoure fins al punt de gairebé caure-hi al damunt. Encara que menuda, el record va fer empremta. Els puc tornar a veure –icom n'eren de formosos!– i tornar a enorgullir-me de fer la primera contribució de profit a la recollecció de tres generacions juntes. La ment és ociosa i em paro a pensar què sé, què he après i què he oblidat. De bolets, per exemple. L'enumeració dels que he oblidat és absurda, *per se*. No obstant això, en sé els espais en blanc. És una llista feta a força de voluntat i d'esforç, a còpia d'hores de classificació, cursos darrere i comp-

Vall de la Vansa a l'Alt Urgell.

Ha arribat el temps que les dones hem de buscar noves eines, ara que al món no li cal essència de trementina.

tafils a la mà. La podria arribar a reproduir remenant entre lleixes farcides d'apunts i destriant notes dins les guies de camp.

La llista dels bolets que sé, és la primera apresa; la dels bolets familiars. Són els bolets que sé; els sé de joves i de vells, els sé si encara han de fer la florida, si estan pansits per esventats o secs per falta d'aigua, els sé de sans i de cucats, de molls, de petits i d'anormalment grossos, els sé si s'assequen o bé si es confiten, sé els que s'hi assemblen i els que no s'hi poden comparar... Sóc sàvia en aquests bolets perquè els conec el que els agrada.

Per últim, puc fer una relació dels bolets apresos. Inclou els que compro, els que cuino i, fins i tot, els que recol·lecto. Són bolets d'altres contrades, que algú que no té ànima gelosa m'ha ensenyat

als seus encontorns. Sóc conscient de com els he après: demanant que els assenyalin, acabats d'entreveure, tot just com es mostren. Abans d'incloure'ls a la llista m'he hagut d'afigurar com són, on els agrada viure i amb qui, i com despunten abans de destapar-los. Alguns no els colliré mai, perquè només els he après. I el risc de confusió pot passar factura greu. Entre algun d'ells, hi ha alguna espècie mítica. Quan he tingut aquesta sort, no hi ha hagut vegada que, en el moment de la descoberta, no hagi evocat l'emoció d'aquells primers rovellons. I els he tornat a admirar amb ulls de nena!

I la vocació està just aquí, prové just d'aquesta emoció. L'he sentida sovint, a la natura. I no és la satisfacció d'haver resolt un enigma, sinó un sentiment més

Tuixent situat a la confluència de les valls dels rius de Josa i de la Mola, i inici de la vall de la Vansa.

Les meves dones anaven pel món, i pel món on anaven, carregades amb coixineres farcides i llaunes curulles, obrien camí. El pas era ferm i decidit perquè es feia amb convenciment, actitud i disposició.

endinsat. Si ens ho permetem, tots la reconixerem en molts moments. Una emoció amb mil cares diferents i totes igualment intenses. A vegades és alegre, com en el xiscle d'una gralla que proclama qui és la senyora de la vall. Altres vegades és tranquil·la, com en el sentir la pau enmig del bosc si el rega una pluja fina. Pocs cops és desafiant, com en el capejar un grop enmig la mar negra. Molt sovint t'acull amb seguretat i et fa sentir a casa, com en el contemplar un foc en una llar.

L'ofici de la seducció ambiental

La vocació inspirada en l'emoció per la natura pren formes diferents: ens porta a recórrer-la, a contemplar-la, a descriure-la o intentar plasmar-la, a agrupar-nos en favor seu o combatre en el seu nom. L'educació ambiental

no n'està exempta i, inspirada en ella, ha pretès seduir-ne altres, fent-los enamorar de la natura, per conservar-la.

Hem fet de l'educació ambiental una professió, i sostinc que hauria de deixar de ser-ho, per tornar a ser un ofici. Si convenim que l'educació ambiental és una professió vocacional, haurem d'admetre que el que ens commou rau en el qualificatiu; i són comptades les excepcions que l'educació no hi ha estat sobreafegida i mal apresada. I, si no podem ser mestres en l'art d'educar, sí que en canvi podem ser-ho en el que ens commou. Per fer-ho, haurem d'intentar excel·lir en l'art de la seducció. Sorneguerament, i posats a fer que altres s'enamorin, podríem estar d'acord a qualificar aquesta ocupació d'ofici; tot i que dubto que els professionals de

l'educació ambiental ho estiguem aconseguint sovint durant la pràctica diària.

Perquè l'educació ambiental recuperi el sentit que la inspira, cal formular-la amb una mirada nova. Hem après que no podem infondre amor per la natura amb les velles eines. Ens cal definir l'ofici amb el qual puguem buscar noves connexions amb la natura a través de les emocions. I ens caldrà honestat i, ¿per què no?, feminitat, ja que no podem infondre amor per la natura si no ens permetem tornar-lo a sentir. Pots ser, si no volem quedar-nos enrere, haurem de renovar els vots de la vella vocació i reforçar-ne la intenció.

I sí: en l'art de fer que els altres se sentin seduïts per la natura, ens calen noves eines, i efectives. Però, ¿com ensenyar a algú a sentir una emoció? Les emocions són personals, úniques i intransferibles. I és clar que podríem crear emocions. Només ens caldria pensar en l'escenari i convidar-les a pujar. Però busquem estimar la natura com és i reconèixer les emocions que ens suscita, sense més mediació. Desconexem el mètode i desconexem els instruments, però no anem a les palpenques perquè podem desfer el nostre propi camí.

Les eines de la seducció ambiental

Les meves dones anaven pel món, i pel món on anaven, carregades amb coixineres farcides i llaunes curulles, obrien camí. El pas era ferm i decidit perquè es feia amb convenciment, actitud i disposició. I aquesta és l'herència que ens han llegat i que encara podem deixar.

L'actitud d'accedir a la natura amb

Bolets a la Vall de la Vansa.

A dalt, panical blau.
A baix, regalèssia de Muntanya.

Les dones d'herbes saben guarir i els seus consells eren aplicats com si fossin la paraula del metge que molts cops no podien pagar.

voluntat de comunió i ocupant amb humilitat el paper que ens pertoca. Les dones d'herbes saben guarir, els remeis que portaven eren esperats per mitigar el dolor després de la sega, i els seus consells eren aplicats com si fossin la paraula del metge que molts cops no podien pagar. Les dones que anaven pel món eren les de condició més humil i de les cases més modestes de la vall. El convenciment que tenim de ser part de la natura. Les tremen-tinaires anaven pel món de dues en dues. Aparentment fràgils, arribaven a qualsevol indret del país, sovint dormint al ras, reco-

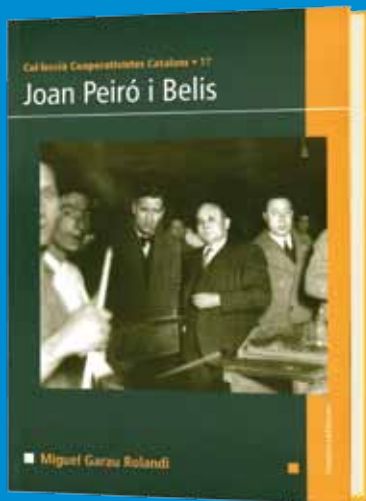
neixent en les plantes el seu poder guaridor. La disposició d'estar a la natura i contemplar-la. Quan et cansis de mesurar i analitzar una olive-ra, mira-la. Potser veuràs que les fulles són daurades o grises, i no més verdes. I quan et cansis de veure-la, contempla-la. Senzillament, estigues i bada. Potser descobriràs una mar feta de fulles. I quan creguis que has acabat, torna a contemplar-la i torna a badar. ¿O creus que algú ha pogut definir mai el color de la mar? Les eines no les sabem encara, però sabem que han ser aquelles que permetin obrir el cor davant la

natura, i reconèixer-s'hi. Perquè, al cap i a la fi, totes les emocions que desperta la natura es resolen en una: l'emoció de sentir que en formem part. Per un camí que no està fressat, caldrà deixar-se guiar per la intuïció, reconèixer els errors i aprendre dels encerts. Ens caldrà estar atents i aprendre dels qui aprenen. Però també aquí tenim fortuna. Perquè reconèixer l'emoció en els ulls de qui la percep, és igual de colpidor.

La vall de la Vansa, setembre del 2011
Amb tot l'agraïment pels mestres, homenatge les meves dones. ■

1. És cert que hi ha també magnífics i reeixits exemples d'una nova forma d'entendre l'educació ambiental. Aquesta educació, gairebé revolucionària, vol ensenyar a fer pensar i formar ciutadans capaços d'emprendre accions de manera informada i conscient de les conseqüències d'aquestes sobre l'entorn i les persones, i fer-ho de manera responsable i consensuada amb els altres. Aquesta nova forma d'educar no és, malauradament, la més estesa.

Col·lecció Cooperativistes Catalans

Altres títols de la col·lecció

1. GAVALDÀ, Antoni
Josep M. Rendé i Ventosa
2. ANGUERA, Pere
Antoni Fabra Ribas
3. CASANOVES I PRAT, Josep
Josep Lladó i Quintana
4. JIMÉNEZ NAVARRO, Àngel
Sants Boada i Calsada
5. FERRER I GIRONÈS, Francesc
Joan Tutau i Vergés
6. VICEDO RIUS, Enric
Enric d'Hostalric i Colomer
7. GAVALDÀ, Antoni
Benet Vigo i Trulls
8. PLANA I GABERNET, Gabriel
Josep Roca i Galès
9. COMAS I CLOSAS, Francesc
Leonei Soler i March
10. POMÉS, Jordi
Salvador Pagès Inglada
11. AUDÍ, Pere - ORESANZ, Toni
Joaquim Llorens Abelló
12. BOSH I CUENCA, Pere
Pere Dausà i Arxer
13. DUCH PLANA, Montserrat
Micaela Chalmeta
14. SUÑÉ MORALES, Jordi Miquel
Mestre i Avinyó
15. VALLÈS I MARTÍ, Josep Maria
Josep Cabeza i Coll
16. SERRANO I BLANQUER, Jordi
Joan Salas Anton

17

GARAU ROLANDI, Miguel

Joan Peiró i Belis

Col. Cooperativistes Catalans, 17

Ed. Fundació Roca i Galès amb Cossetània Edicions

FUNDACIÓ ROCA I GALÈS

Aragó, 281, 1r 1a - 08009 Barcelona
Tel. 932 154 870 - Fax 934 873 283 - www.rocagales.org

“... Incertesses, dubtes, problemes...?”

LLUITEM PLEGATS!!

· ESPECIALISTES EN COOPERATIVES ·

GABINET JOAN JOSEP GONZÀLEZ, S.L.

- Planificació i Gestió Comptable
- Declaració Impost de Societats
- Estudis Econòmics de Viabilitat i Plantejament de futur
- Control Pressupostari
- Diagnòstic econòmics, financers i de sistemes de control de la Cooperativa
- Assistència de Membres de les Comissions de Vigilància i Junes Rectores
- Consultes sobre problemàtica econòmica, comptable i fiscal

GONZALEZ & CIA AUDITORS
AUDITORES CENSORES JURADOS DE CUENTAS

- Auditores de Comptes Anuals
- Auditories i Revisió dels Comptes
- Projectes de Fusió i Escissió
- Auditoria de Gestió
- Informes especials

Pensem com tu. La feina,... ben feta.

GIRONA 38 1ª 1ª - 08010 BARCELONA • Telèfon 93 265 35 05 Fax 93 232 56 13
e-mail: gjig@gonzalezauditores.com

25 anys
ARTS GRÀFIQUES
cevagraf
de cooperativisme 1986-2011

Servei integral en Arts Gràfiques
Pre-Impressió · Impressió · Post-Impressió

CEVAGRAF, S.C.C.L.

Praga, 22-24 · 08191 Rubí
Pol. Ind. Cova Solera

T. 93 586 11 45 · F. 93 586 11 46

cevagraf@cevagraf.com
www.cevagraf.com

Catalunya era un altre món

Santos Hernández

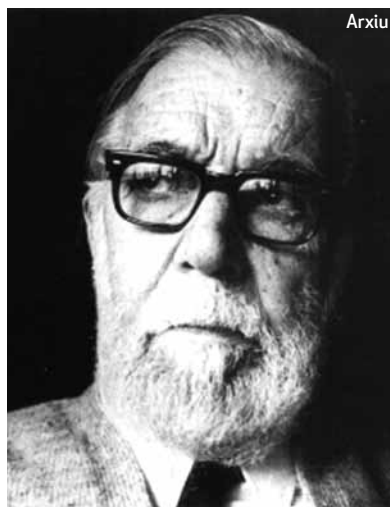
Aquests dies s'estan complint els vint-i-cinc anys de la mort de Joan Oliver, Pere Quart. I amb aquest motiu hom està celebrant, en diferents llocs, actes diversos. En un parell de centres cívics (¿ja valorem prou la feina de cultura que estan realitzant aquestes petites entitats populars, pertot arreu?) han estat llegits diferents reculls dels seus textos. En un altre han estat musicats, i presentats en forma de cançons, uns quants poemes d'un dels seus llibres. Se li han fet homenatges a Madrid (es veu que l'acte del Blanquerna va quedar d'allò més bé) i a Sabadell, la seva ciutat natal. I a no sé quants llocs més.

I a mi tot això em sembla molt bé. A mi sempre em semblarà molt bé tot el que es faci per tal d'afavorir que sigui més coneguda l'obra de l'àcid i divertit patriarca Pere Quart, del nostre lúcid amic Joan Oliver. Voldria que la seva obra com a poeta, narrador, assagista, home de teatre –fabulós traductor, per cert–, analista polític, fos coneguda i admirada per tothom molt més del que ho és ara. La nostra gent no hauria d'haver de menester la circumstància de cap aniversari per llegir-lo de nou, per conèixer i admirar més la seva obra i la seva persona. La seva obra, perquè Pere Quart forma part de la mitja dotzena de grans poetes que ha donat el nostre país durant la primera meitat del segle vint. La seva persona, perquè Joan Oliver va ser un home que sempre va donar la cara pel seu poble, amb claredat, sense dubtes. Al 36, quan calia prendre partit a tot o res, i després de l'exili, quan s'havia de fer front, a la clandestinitat i guanyant tots els espais de llibertat que a cada moment eren possibles, a totes les trampes d'un odiós règim dictatorial. La Catalunya d'avui és una mica millor gràcies a les vides, i a les obres, d'homes com ara Joan Oliver, Pere Quart. Admirem la seva obra, i la seva vida.

I mireu el que són les coincidències. Per una sèrie de circumstàncies

Arxiu

Arxiu

Joan Oliver:
a l'esquerra el periodista;
a la dreta, Pere Quart.

fortuïtes, aquests dies he tornat a llegir un article escrit, fa uns anys, per un altre Joan Oliver. Aquest Oliver és un periodista, un molt interessant economista i analista polític, que durant un temps va tenir a l'Avui una secció fixa titulada *Engrunes*. Aquest text, publicat el 19 de novembre del 2000, duia per títol el mateix que jo he posat en aquesta pàgina: "Catalunya era un altre món". I comença dient-nos així: "Aquests dies tothom recorda (commemora?) la mort del general Franco, però ben pocs recorden (commemoren?) que quan va morir el dictador, el franquisme feia ja temps que havia mort a Catalunya." I continua, dient-nos un grapat de veritats –temo que força oblidades– sobre la importància clau que Catalunya va tenir en la lluita antifranquista. De fet, era aquí on estava massivament organitzada: la *Transición* no va ser el fruit admirable d'unes quantes testes madrilenyes. Ens recorda que "abans que morís el general Franco", quan era ben viu i encara organitzava consells de guerra per assassinar opositors, a Catalunya ja funcionava, en la clandestinitat però de manera oberta

i als ulls de tothom, tot el sistema dels partits democràtics. Ens subratlla que ja hi eren els mateixos partits, amb l'excepció, és clar, del Partit Popular. Com que això va ser escrit, com dic, l'any 2000, ara suposo que hi hauríem d'afegir el ridícul apèndix del partit Ciutadans, però el raonament no varia. Ens recorda també que "abans que morís el general Franco" ja hi havia, a Catalunya, uns sindicats democràtics, que la universitat s'havia organitzat democràticament, que els ajuntaments subvencionaven l'idioma català. Ens diu, en síntesi, que Catalunya, "abans que morís el general Franco" i en mig de la repressió, ja era un país europeu, obert i democràtic. Quan Espanya encara era franquista.

A mi, què us hauria de dir, no és que m'agradi gaire el mapa polític que tenim avui a Catalunya, no. Tampoc no s'aproxima, em penso, al gust de cap dels dos Oliver. Però mireu-vos com ha quedat el mapa del conjunt de l'estat espanyol després de les eleccions del recent 20 de novembre. (Home! Un 20-N! Una altra coincidència!) ■

CAPDEVILA, Marc. *La Querosenca*. Cossetània Edicions. Valls, 2011

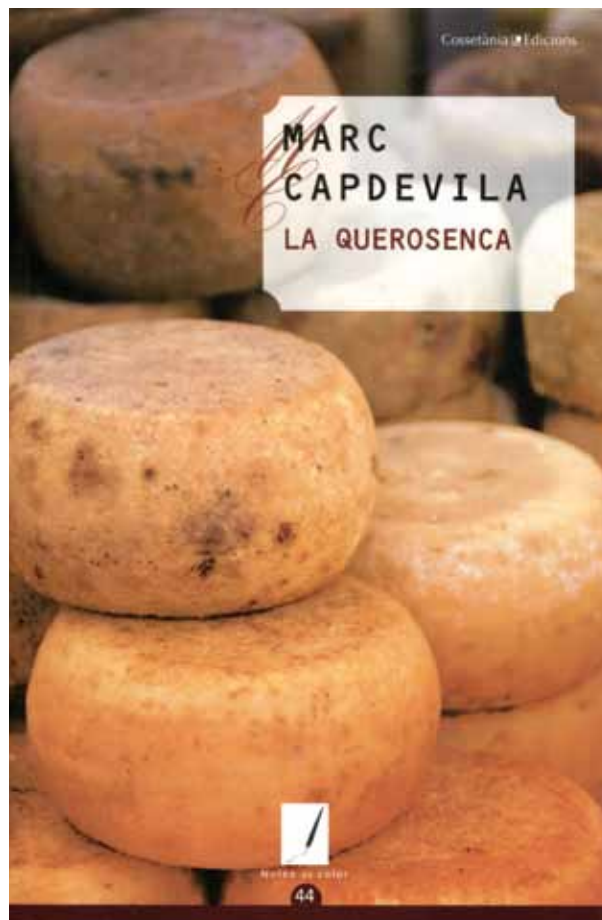
Carles Puigferrat i Oliva

Just en els anys previs a l'ensulsiada que ara estem patint, molta gent va veure l'oportunitat de fer *grans negocis* en el sector immobiliari, amb poc esforç, comprant i venent, demanant diners a cabassos a les entitats bancàries, i emprant, sense gaire escrúpols, mitjans sovint d'ètica ben dubtosa. El catàleg de tripijocs no va tenir fi, i bancs i caixes van participar també d'aquesta bogeria, que els assegurava, al final d'any, beneficis galdosos i uns balanços sanejats. El resultat ja el sabem: vivíem enganyats, enmig d'una riquesa que era un miratge, i amb la crisi financera –els bancs han tancat l'aixeta– hem tornat a la realitat. La patacada ha estat monumental.

La nova novel·la de Marc Capdevila (Vic, 1966) toca el viu de la disbauxa d'aquells anys i, a fe de Déu, que a mesura que la vas llegint gairebé et vénen ganes de plorar: quedem retratats, com a societat, cruament. El canemàs de la novel·la, de tota ella, és el relat escrit en primera persona d'un causant i alhora víctima de la crisi immobiliària, en Barnils, un home de negocis d'origen osonenc que en la dècada del 2000 munta, amb un altre soci, una empresa promotora a Barcelona i es dedica a guanyar diners i a grimpar socialment. El repertori de malifetes i mitges veritats d'en Barnils no té aturador. L'autor, que coneix bé aquest món, ens dóna un testimoni impagable de tota una època. Hi han episodis tan grotescos que potser molts lectors dubtaran de la seva veracitat, però jo gairebé posaria la mà al foc que de fantasia no n'hi ha gens ni mica.

La gran troballa de la novel·la és la manera com Capdevila sap teixir en una sola trama la trajectòria d'en Barnils, que té dues cares ben diferents: fins que la crisi l'arruïna i es veu empès a fugir de Barcelona

i a refugiar-se en un petit poble de les Guillerries, Querós, i la nova vida que descobreix allà. Barnils, talment com Pau en el camí de Damasc, fa inventari del seu passat i acaba per renegar-ne, fins al punt que, encara que pugui semblar un petit miracle, esdevé soci fundador d'una cooperativa, la Querosenca. Cosa que el protagonista no s'acaba de creure ni ell mateix. De fet, un de les millors elogis que es pot fer al llibre és la manera com l'autor, a través de la *veueta interior* d'en Barnils –gosariem dir que en aquest cas un *alter ego* del mateix Capdevila–, ens mostra el canvi de mentalitat del protagonista i el seu pas des del tot s'hi val de Barcelona a l'ideari cooperativista que abraça a Querós. En aquest sentit, podem afegir encara que a la novel·la de Capdevila, hi trobem certs ressons guimeranians, per l'oposició que recorre tota l'obra entre la terra baixa (Barcelona) i la gent de la Muntanya. La novel·la s'ha publicat arran d'un encàrrec de la Fundació Roca i Galès, amb l'objectiu de divulgar el món cooperatiu i els seus valors a través de la literatura, i l'autor, en això, no ha fallat. Capdevila ha sabut trobar un punt d'equilibri entre l'ambició literària i les servituds d'un encàrrec, sense que la narració se'n ressenti. De manera que a través dels ulls d'en Barnils també se'ns explica com es crea una cooperativa, quins són els drets dels seus socis o les dificultats dels primers anys, i es remarca clarament que un dels aspectes clau en aquest tipus d'empreses són les relacions personals. Per això és tan important en aquesta obra la galeria de personatges del poble de Querós que Capdevila basteix, una perla. Encara m'agradaria recalcar un altre tret rellevant de la novel·la: el treball amb la llengua. Es nota tothora l'esforç que l'autor hi ha esmerçat.

El vocabulari és ric i fresc, amb un registre de català popular, a vegades vulgar, però que fa perfectament creïbles els personatges. Mentre llegia la novel·la, ressonava constantment dins el meu cap el català que jo vaig mamar de petit i que tants cops he sentit després, ben allunyat de l'estàndard que domina els mitjans de comunicació (cosa que ja m'està bé). Celebrem, doncs, l'aparició d'aquesta obra, que és d'aquelles que es fa llegir, i al mateix temps encoratgem la Fundació Roca i Galès perquè continuï donant suport a altres iniciatives semblants. ¡Llarga vida a la Querosenca! ■

Elisenda Dunyó

ACAECER

Núm. 424. Novembre del 2011

www.acacoop.com.ar

Revista mensual en llengua castellana editada per l'Associació de Cooperatives Argentines. Tots els articles i la majoria d'anuncis fan referència al món agrari. Els dos escrits que no estan relacionats amb el tema són l'entrevista, dedicada a un músic argentí, i l'article final, que parla de la selecció argentina de futbol. Transcrivim el sumari amb els diferents títols: a la secció "Editorial": "El camp i la política", "La producció i comercialització del blat en el punt de mira del productor", "LACA va estar present en la mostra Apimondia 2011"; a la secció de notícies "El camp al país i al món" es parla d'una marca de cervesa que va augmentant les vendes, d'una vacuna per al món ramader i de la veda de la pesca del lluç. Heus aquí els títols següents: "L'experiència israeliana en la tecnologia hídrica", "Anàlisi de la fertilitat del sòl de la província de Córdoba", i "Confirmen els afectes descontaminadors de la sembra directa". La revista acaba amb l'entrevista al músic Raúl Miguel Garello, i l'article que fa referència a la selecció de futbol argentina. ■

AGROACTIVAT

Núm. 59. Novembre-desembre del 2011

Agroactivat@fcac.coop
www.fcac.coop

Revista de les Cooperatives Agràries de Catalunya. En reproduïm part del sumari. El primer article, "Vendre productes cooperatius per internet", explica els beneficis d'aquest mitjà i el suport que han rebut per part de la FCAC en dissenyar un servei de creació i millora d'agrobotigues alhora que cerca ajuts i formació. A "Seccions": del sector de la fruita, "Què en fem, dels préssecs i les nectarines?"; del de l'oli d'oliva: "Una campanya més, un altre desastre"; del del vi, "Bona collita. Bons preus?"; del de l'arròs, "El cargol poma ho posa en evidència: s'estan fent les coses bé?" Com a article central: "Ajuts a cooperatives i socis". Hi ha un destacat en què s'especifica el compromís de la consellera d'Agricultura amb la Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya de garantir la continuïtat de les mesures respectuoses amb el medi ambient a diversos sectors. A "El quadern del soci", Agustí Vilarroya respon a les preguntes de l'entrevista, de la qual destaquem la frase següent: "S'ha d'aprendre a produir allò que el consumidor vol comprar". Altres títols són: "El Govern català escolta les cooperatives", "Mel Múriavola al món de les sensacions" i "Cultiu de paulònia, un arbre xinès per fer fusta". A la secció "La finestra" s'entrevista una dona pagesa que afirma: "A pagès, no faig la distinció entre hòmens i dones." ■

EROSKI CONSUMER

La Revista del Soci Consumidor, núm. 159. Desembre del 2011

www.consumer.es
info@consumer.es

Publicació escrita en llengua castellana. Dedicada a analitzar productes de consum, centres, serveis, accessos, xarxes, etc. En aquest número s'analitzen productes relacionats amb les festes nadalenques. La secció "Benestar i vida" es dedica a les joguines i els hàbits de compra, amb el títol: "La mitjana de despesa amb joguines per nen serà de 70 euros". S'especifica que, per poder treure'n les conclusions, han estat entrevistats més de mil nou-cents consumidors. Altres articles: "Torrans: els dolços de Nadal", "Menjars de Nadal més segurs" i "Vendre objectes de segona mà a internet". Tot seguit hi ha la pàgina dedicada a respondre els dubtes dels lectors sobre diferents qüestions. Seguidament es fan quatre propostes de menús complets per a les festes. Una psicòloga infantil protagonista d'un programa de televisió, respon a les preguntes a l'entrevista. I a continuació hi han els articles següents: "No puc pagar la hipoteca; ¿què faig?" "El meu fill no menja" i "Infojoc: som el que juguem". També s'explica un nou servei d'assessorament pedagògic que ofereix Eroski. La publicació finalitza amb l'article dedicat a la campanya solidària nadalenca dedicada a la Unicef. ■

ELS NOSTRES RESIDUS, LA NOSTRA RESPONSABILITAT

CADASCUN DE NOSALTRES GENERA, DE MITJANA, 1,5 KG DE RESIDUS CADA DIA

Si adoptem hàbits de prevenció, evitant el malbaratament d'aliments a casa nostra, si separem la matèria orgànica i la dipositem en bosses compostables al contenidor marró, el nostre impacte serà molt menor i l'estalvi, important

Residus orgànics equivalents als que generen, de mitjana, 2 persones en 2 setmanes

